

**Salgótarján Megyei Jogú Város
Polgármesteri Hivatal
Oktatási, Kulturális és Sport Iroda**

Szám: 9612/2008.

**J a v a s l a t
a közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés és akcióterv elfogadására**

Tisztelt Közgyűlés!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatási törvény) 85. §-a alapján elkészített települési közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv a közoktatás terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását kívánja ösztönözni. A legfrissebb kutatások szerint a közoktatásban jelen lévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozzák az egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz, és tovább mélyítik a társadalmi különbségeket.

A hazai és nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázatokon való részvétel feltétele, hogy a közoktatási törvény alapján készített intézkedési terv tartalmazza a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket. A pályázatok elbírálásánál – az előírt feltételek megléte esetén – előnyben kell részesíteni azt a közoktatási intézményfenntartó társulást, amelynek tagjai között olyan önkormányzat is található, amely szerepel a hátrányos helyzetű települések jegyzékén.

Horizontálisan érvényesítendő szempont ezért a közoktatás-fejlesztésben, az **esélyegyenlőség** és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a *halmozottan hátrányos helyzetű* tanulók és a *sajátos nevelési igényű* tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben érintett településen (illetve adott esetben a fenntartói, kistérségi, mikrotérségi, stb. *társulásban*), annak közoktatási intézményeiben. Kiemelten fontos az érintett intézmény, intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a ***társulás településein*** a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Oktatási, Kulturális és Sport Irodája a helyzetelemzés és a terv előkészítéseként október hónapban – a szakma széleskörű

bevonásával – esélyegyenlőségi fórumot rendezett. Ezt követően, Salgótarján város és Mátraszele község minden közoktatási intézményére kiterjedő adatgyűjtést folytatott, melyek felhasználásával, valamint az Oktatási és Kulturális Minisztérium által delegált szakértők segítségével elkészült Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve. Ennek munkaanyagát széleskörű véleményezésre bocsátottuk, a kapott vélemények alapján, kiegészítettük a dokumentumot.

Tisztelt Közgyűlés!

Kérem, hogy az elkészült helyzetelemzés és terv elfogadására vonatkozó határozati javaslatot megvitatni és elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat

1. a.) Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése a „Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése” című dokumentumot az 1.sz. melléklet szerint elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Székyné dr. Sztrémi Melinda polgármester

1. b.) Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése a „Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Akcióterv” című dokumentumot a 2.sz. melléklet szerint elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Székyné dr. Sztrémi Melinda polgármester

Salgótarján, 2008. február 15.

Reszoly Gusztávné
irodavezető

Salgótarján Megyei Jogú Város
és Mátraszele Község Önkormányzat
Intézményfenntartó Társulásának

**KÖZOKTATÁSI ESÉLYEGYENLŐSÉGI
HELYZETELEMZÉSE
2008**

Tartalom

1.Vezetői összefoglaló.....	3
2.Stratégiai célok és alapelvek.....	4
3.Általános elvek.....	4
4.Helyzetelemzés.....	4
4.1.A természeti, gazdasági, társadalmi környezet általános jellemzése.....	4
4.2.A nem közoktatási ellátások, szolgáltatások helyzete.....	10
4.2.1.Egészségügy.....	10
4.2.2.Szociális ellátások.....	10
4.2.3.Kultúra, közművelődés.....	11
4.2.4.Sport, egészséges életmód.....	11
4.2.5.Bölcsődei ellátás.....	11
4.2.6.Civil szféra.....	11
4.3.A közoktatás helyzete.....	12
4.3.1.A településen élő 3-18 éves korosztály alapfokú közoktatási (óvodai és iskolai) ellátás feltételeinek vizsgálata	12
4.3.2.A tanulói összetételre, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának kiegyenlítettségére vonatkozó adatok vizsgálata	19
4.3.3.Az oktatás eredményességére vonatkozó adatok vizsgálata.....	23
4.3.4.Az oktatás, nevelés feltételeinek vizsgálata a településen.....	24
4.3.5.A települések által biztosított források vizsgálata.....	26
4.4.A helyzetelemzés összefoglalása, a főbb problémapontok beazonosítása.....	26
5.Elfogadás dátuma és módja.....	28
Akcióterv.....	3
6.Monitoring, értékelés.....	12
7.Nyilvánosság biztosítása.....	12
8.Program felülvizsgálata.....	13
9.Felelősségi körök.....	13
10.Elfogadás dátuma és módja.....	15

1. Vezetői összefoglaló

A Magyar Országgyűlés 2003-ban fogadta el az Európai Unió és a hazai társadalom elvárásait tükröző 2003. évi CXXV. törvényt az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, majd az Európai Unióhoz való csatlakozást követően kiemelten megjelentek az esélyegyenlőségi szempontok a közösséget érintő programok kialakításában, ill. projektek tervezésében. Az esélyegyenlőség érvényesítése Magyarországon is a fejlesztéspolitika alapvető szempontjává vált. Az esélyegyenlőségi szempontok értelmezése és alkalmazása új kihívás a települési döntéshozók és a település lakói számára is.

Az önkormányzat a Magyar Köztársaság Alkotmányával¹ és a Köztársasági Esélyegyenlőségi Programban meghatározott célokkal összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény és a Közoktatásról szóló 1993. LXXIX. törvény 85. §-a alapján fogadja el a Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzését, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok közoktatási helyzetének alakulását, bemutatja a közoktatási helyzetet meghatározó gazdasági és társadalmi környezetet. Meghatározza az e csoportok oktatási esélyegyenlőségét elősegítő célokat, a célok eléréséhez szükséges feladatokat, forrásokat és a végrehajtáshoz szükséges határidőket. A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve alapján készítik el a településen lévő intézmények a saját intézményi esélyegyenlőségi tervüket.

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése (továbbiakban TKEH) elkészítésekor figyelembe vettük az esélyegyenlőségi törvény², a közoktatási törvény³, és a munka törvénykönyvének⁴ vonatkozó részeit, valamint a 11/1994. (VI.08.) MKM rendeletet a nevelési oktatási intézmények működéséről és annak módosításairól, a 2/2005. (III.01.) OM rendeletet a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról és annak módosításait. (A legfontosabb törvényi hivatkozások mellékletben megtalálhatók.)

A TKEH készítése során tekintettel voltunk az esélyegyenlőség előmozdítását segítő hazai és nemzetközi ajánlásokra, dokumentumokra és programokra, valamint törekedtünk a „jó kormányzás elveinek” érvényesítésére, vagyis mind a tervezésben, mind az elfogadás folyamatában a minél szélesebb körű bevonásra és konszenzusra.

Úgy gondoljuk, hogy az igazi változás garanciája – a pénzügyi feltételek biztosítása mellett – **a feladatmegosztás az önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások, helyi közösségek, maguk az érintett csoportok, valamint családok és egyének között.** Emellett a probléma társadalmi elfogadottságának javítása a másik fontos feltétel.

Valljuk, hogy a sikeres társadalmi és munkaerő-piaci integráció kulcsa a közoktatás-fejlesztés, ezen belül az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosítása.

¹ 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról

² 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

³ 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

⁴ 1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről

2. Stratégiai célok és alapelvek

Stratégiai célunk, hogy a társulásban senki ne tapasztalja a közvetlen vagy közvetett diszkriminációt vagy hátrányos megkülönböztetést faji, etnikai, nemzetiségi, vallási, nemi, életkor, családi állapot, fogyatékossággal élés vagy más indok alapján.

Stratégiai célunk megvalósításában kulcsszerepe van a településen lakók közoktatási szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításának, és a meglévő hátrányok kompenzálását biztosító esélyteremtő lépések megtételének.

Alapelveink:

Szolidaritás:

Településünk közössége minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációját, iskolai sikerességét, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit.

Méltányos és rugalmas elbánás:

A megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve nem alkalmas az összes létező egyenlőtlenség megszüntetésére. Olyan pozitív, méltányos és rugalmas intézkedések kidolgozására törekszünk, amelyek elősegítik az érintettek iskolai sikerességét, társadalmi és foglalkoztatási pozíciójának javulását, megőrzését.

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzésének és ennek nyomán készülő Tervének megvalósulását a képviselő testület nyomon követi, s ha szükséges módosítja.

3. Általános elvek

Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulása olyan társadalmi környezet támogatását célozza meg, mely tiszteletben tartja a sokszínűséget, mentes a hátrányos megkülönböztetéstől, a zaklatástól, jogellenes elkülönítéstől, a megtorlástól, valamint biztosítja a közoktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést és a hátrányos helyzetű csoportok előnyben részesítése (esélyteremtő lépések). Emiatt az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében kiemelt figyelmet fordítunk az alábbi csoportok közoktatási esélyegyenlőségének biztosítására:

- halmozottan hátrányos helyzetű tanulók
- sajátos nevelési igényű tanulók
- hátrányos helyzetű tanulók
- roma kisebbséghez tartozó tanulók.

4. Helyzetelemzés

A helyzetelemzésben megjelenő adatok saját adatgyűjtésből, illetve hivatalos forrásokból származnak.

4.1.A természeti, gazdasági, társadalmi környezet általános jellemzése

Salgótarján Megyei Jogú Város Nógrád megye legnagyobb települése, egyben a megye székhelye is. Mátraszele a várostól 13 km-re keletre található község. A város a hajdan jól

működő ipari tevékenysége -a szénbányászat, üveggyártás, kohászat, tűzhelygyártás - miatt büszkén viselhette a honfoglalás korát idéző nevét (a „salgó” – régi magyar szó, fényest, csillogót jelent, „Tarján” pedig a negyedik honfoglaló törzsünk neve). E csillogást mára fakítják a szegénység, munkanélküliség, óvodáztatás, iskoláztatás adataiból is jól követhető árnyak, melyek leképezik a mesterségesen alakított város mára inaktív iparkörzeteinek lakóösszetételét is. **A 3986 általános iskoláskorú 33%-a, az óvodáskorúak 37%-a hátrányos helyzetű. Ezen kívül jelentős számú a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya 13,6% az óvodáskorúak és 15% az arányuk az általános iskolások között.**

A jelenlegi településszerkezetet figyelembe véve fiatal település, dinamikus fejlődése az 1850-es években a településtől mintegy 10 km-re felfedezett barnakőszén kitermelésével kezdődött. Az 1850-es években mindössze nyolcszáz lakosa volt, 1870-ben a lakosság létszáma már meghaladta a hétezer főt, 1949-ben már mintegy 32 500 fő, és 1990-ben meghaladta az 50 000 főt. A rendszerváltást követően a lakosság létszáma csökkenésnek indult, 2001-ben a lakosságszám alig haladta meg a 45 000 főt (Népszámlálási adatok). Jelenleg az állandó népesség száma mintegy 40 500 fő. A jelentős lakosságszám ingadozásnak az okait (különösen a közoktatásra jelentős hatású okokat) a dokumentum későbbi részeiben részletesen elemezzük. Mátraszele lakosainak a száma 1045 fő volt 2007. január 1-én (forrás Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala). A korábbi időszakban a község lakossága csökkenést mutatott, amely jelenleg megállt, sőt kissé emelkedésnek is indult (1990. január 1-én 1046 lakos, 2001. január 1-én 1032 lakos, forrás népszámlálási adatok).

A város földrajzi fekvését meghatározzák a természeti adottságok. A város a Medves és Karancs hegyei által határolt völgyben, észak-déli irányban hosszan elnyúlva helyezkedik el, helyenként a hegyoldalakra feltelepülve és az oldalvölgyeket elfoglalva. A város északi része és déli rész között a távolság mintegy 17 km. Helyi járatú autóbusszal a város északi részéből a délbe eljutni az átszállási időt is beleszámítva majdnem egy órát vesz igénybe. Összehasonlításként a helyközi közlekedésben a 30 km-re lévő Pásztóráól körülbelül 30 perc, az 50 km-re lévő Balassagyarmatról egy és egynegyed óra alatt lehet eljutni Salgótarjánba. Az oktatás rendszerét, szerkezetét, ezek az adottságok befolyásolták, az oktatás fejlesztésekor ezeket a földrajzi adottságokat mindig figyelembe kellett venni. Mátraszelét rendszeres autóbusszjárat köti össze Salgótarjással.

A város a megye egyik közlekedési csomópontja, de az országos főközlekedési útvonalaktól távol esik. Az M3-as autópálya mintegy 55 km távolságban húzódik a várostól és a 21-es főútvonalon érhető el. A városon keresztül halad a Losonc-Somoskőújfalu-Hatvan nemzetközi vasútvonal. Közvetlen autóbusszjárat köti össze a várost a megye szinte minden településével és az ország több nagyvárosával. A helyi közlekedés jól szervezett, az iskolába járókat iskolajáratok segítik. Ezek a járatok az iskolások speciális igényeinek megfelelően szervezettek (pl. a távolabbi településrészekről gyorsjáratként, rövidebb menetidővel közlekednek, mint az azonos vonalon közlekedő helyijáratú autóbusszok).

A jelenlegi lakónépességből a csecsemő korúak (0-2 év) létszáma 593, az óvodás korúak (3-5 év) létszáma 1035 fő, az általános iskolai korosztály (6-14 év) létszáma 4002 fő és a középiskolai korosztály (15-18 év) létszáma 1905 fő. A korábbi adatokkal való összevetés érdekében a 0-14 éves korosztályok létszámát vizsgáljuk. 2001-ben az említett korosztályba tartozó gyermekek létszáma 7066 fő volt, ami a teljes népesség 15,7%-a (Népszámlálás 2001.). A jelenlegi adataink szerint 5630 gyermek tartozik városunkban a 0-14 éves korosztályba, ami 13,9%. **Az iskolás korosztályban a csökkenés jelentősebb a többi korosztályhoz képest.** A csökkenés két okra vezethető vissza. Egyrészt a negatív természetes szaporulat (1990 és 2001 között 1665 fő, 2005-ben 301), másrészt a jelentős negatív

vándorlási különbözet (1990 és 2001 között 1193 fő, 2005-ben 216) (Népszámlálás és KSH). A vándorlási különbözet ráadásul a jelentős elvándorlás mellett nagymértékű bevándorlást is takar. A gazdasági környezet bemutatásánál még visszatérünk az okok elemzésére, de már itt is jelezzük, hogy az 1980-ig tapasztalható pozitív vándorlási különbözet jelentős közép és vezetőréteget vonzott a városba (ipari szakmunkások, középvezetők, vezetők, az 1950-es megyeszékhellyé válást követően közigazgatásban dolgozó értelmiségi dolgozók). Az azt követő időszakban az ipari szerkezetváltás veszteseként elsősorban a mobilabb közép és vezetőrétegre volt jellemző a nagyarányú elvándorlás, **a bevándorlásban ez időben inkább a szociálisan nehezebb helyzetben lévő rétegek voltak érintettek.** Ők egyrészt a közeli településeken ellehetetlenülő, a boldogulásukat a városban kereső szegény családok voltak, illetve tetten érhető az a jelenség is, hogy a romló gazdasági környezetben elértéktelenedő ingatlanokat az ország más területén értékesebb ingatlannal rendelkező nehéz sorsú családok vásárolták meg. **Ez is közrejátszott a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek számának növekedésében a városban.** Az értékkülönbözet hosszabb-rövidebb időre megoldást jelentett nehéz helyzetükben.

Mátraszélén 1990-2001 közti időszakban a jelentős természetes fogyás mellett a vándorlási különbözet pozitív volt (74 fő). A bevándorlók összetétele vegyes képet mutat, a nehéz szociális helyzetű, illetve kisebb számban a városból kiköltöző jobb körülmények között élő népesség is megtalálható közöttük.

A városban jelentős számban élnek a német, a roma és a szlovák kisebbség tagjai, azonban a 2006. októberi önkormányzati választásokat követően csak a roma és a szlovák kisebbség alakított önkormányzatot. A 2001-es népszámlálás adatai szerint 1 124 fő vallotta magát cigány kisebbséghez, 103-an szlovák kisebbséghez és 107-en a német kisebbséghez tartozónak vallották magukat. Mátraszélén a 2001-es népszámláláskor 52-en vallották magukat a roma kisebbséghez tartozónak, roma kisebbségi önkormányzat is alakult. Más kisebbség nem található a faluban. A cigány kisebbségről elmondható, hogy arányuk a lakosságon belül valószínűleg jelentősen meghaladja a népszámlálás által mért 2,5%-ot, **az óvoda/iskolahasználók kb. 18 %-a roma származású.** Salgótarjában a rendszerváltás előtt a roma munkavállalók többsége az iparban, építőiparban, a városgazdálkodásban dolgozott. A gyárak és ipari üzemek bezárása, átalakítása révén tömeges leépítésekre került sor a cigány segéd-, betanított- és szakmunkások terén. Az ipar jelenlegi mérsékelt felfutásának időszaka alatt sem keletkezik új munkalehetőség számukra.

Napjainkra a városban öt övezet alakult ki, ahol magasabb a roma lakosság száma, aránya: az észak-keleti övezetben az Acélgár környéki munkáskolóniák, az északnyugati övezet „Idegér” része, a déli városrész Baglyasalja területe, a déli ipartelep síkúveg gyár paneljei Zagyvapálfalván, a középső városrész Forgách-telep (Somlyó bányateleppel) körzete, mely az öblösüveg- és tűzhelygyár nem frekventált, falusias környezetében található. Az érintett hátrányos és roma gyermekek háromnegyede négy iskolában és óvodában koncentrálódik a roma lakóközrözetekhez közel (Acélgár környéke –**Petőfi Sándor Tagiskola, Hétszínvirág tagóvoda;** Zagyvapálfalva – **Arany János Tagiskola, Nyitnikék tagóvoda;** Baglyasalja- **Bóna Kovács Károly Tagiskola, Baglyasi tagóvoda;** **II. Rákóczi Ferenc Tagiskola, Szivárvány tagóvoda).**

Jelentős számú, a becslések szerint, a nyilvántartásban nem szereplő, gyakran jogcím nélküli lakáshasználóként betelepülő roma lakosság.

Salgótarjában az elmúlt időszakot tekintve az oktatási intézmények és a **Cigány Kisebbségi Önkormányzat** között felületes párbeszéd volt csak, amelyen az új kisebbségi és települési önkormányzat változtatni szeretne. Első lépésként a kisebbségi önkormányzat támogatást nyújtott több oktatási intézménynek. Emellett a **kisebbségi önkormányzat** készül

arra, hogy híd szerepét töltsse be az önkormányzat és intézményei és a cigányság között. A következő egy évben a két önkormányzat kialakítja az együttműködés kereteit. Ennek a fő területei lehetnek a segítségnyújtás, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű rétegeket hatékonyan elérjék az őket érintő programok, roma koordinációs hálózat létrehozása (beiskolázási körzetekhez igazodóan), illetve roma szakemberek bevonása a döntéshozatalba.

Az iskolai végzettség tekintetében 2001-ben a városban a 7 évesnél idősebb lakosság 17,6%-a nem rendelkezett 8 általános végzettséggel, 26,5%-nak csak 8 általános iskolai végzettsége volt, 17,8% rendelkezett szakmai végzettséggel érettségi nélkül, 25% érettségivel és 12,9% felsőfokú végzettséggel. 1990-ben a városban a 7 évesnél idősebb lakosság 27,8%-a nem rendelkezett 8 általános végzettséggel, 32,5%-nak csak 8 általános iskolai végzettsége volt, 10,1% rendelkezett szakmai végzettséggel érettségi nélkül, 19,9% érettségivel és 9,5% felsőfokú végzettséggel. A fenti adatok a megyei adatoknál lényegesen kedvezőbbek, a felsőfokú végzettségűek és érettségivel rendelkezők aránya is örvendetesen növekedett, de míg 1990-ben a diplomások aránya az országos átlagot jóval meghaladta, addig 2001-ben már csak az országos átlag körüli az eredmény (a megyeszékhelyek esetén a diplomások aránya hagyományosan az országos átlag fölötti). Az alacsony iskolázottságú rétegek aránya örvendetesen csökkent, de az országos adatokhoz képest a javulás kisebb mértékű. Az oktatás környezete szempontjából az egyik legfontosabb befolyásoló tényező az iskolai végzettség, ezért ezt a tendenciát figyelembe kell vennünk. Mátraszele iskolázottsági helyzete valamivel kedvezőtlenebb. A 7 évesnél idősebb lakosság mintegy 21% nem végezte el a nyolc általános iskolát, 35% pedig csak nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezett. 23% érettségi nélkül, szakmai végzettségű, mintegy 15% rendelkezik érettségivel. A diplomások aránya nem éri el a 6% a településen.

A lakások méretét tekintve a város megyei, regionális és országos adatokkal összevetve kedvezőtlen (2. táblázat), a komfort szerinti összevetés viszont valamivel kedvezőbb képet mutat (3. táblázat). A lakások mérete szerinti elmaradásnak két jelentős oka valószínűsíthető. Egyrészt a város földrajzi adottságai (szűk völgy) nem biztosítanak nagy beépíthető területeket, másrészt a romló gazdasági környezet a kisebb lakások iránti keresletet növeli meg. Mátraszele tekintetében a lakások méretét tekintve az országos adatoknak megfelelő, míg a komfortosság tekintetében rosszabb a helyzet.

2. táblázat (Népszámlálás, 2001)

	1 szobás	2 szobás	3 szobás	4-x szobás
Salgótarján	18,3%	46,3%	27,3%	8,1%
Mátraszele	12,7%	44,4%	26,9%	15,9%
Megye	11,3%	40,8%	33,2%	14,6%
Régió	10,2%	42,4%	32,9%	14,6%
Ország	12,7%	41,4%	30,9%	15,0%

3. táblázat (Népszámlálás, 2001)

	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb lakás
Salgótarján	44,4%	36,9%	6,0%	8,8%	3,9%
Mátraszele	31,7%	28,4%	9,5%	24,8%	5,6%
Megye	36,1%	33,7%	7,1%	19,7%	3,4%
Régió	43,6%	30,4%	5,4%	17,8%	2,8%
Ország	49,8%	30,1%	5,1%	11,9%	3,1%

A lakások közműellátottsága jelentősen meghaladja a megyei átlagot. A lakások vezetékes ivóvízzel való ellátottsága 90%-os, a lakások nagyobb részében a szennyvízelvezetés is megoldott (1996 és 2006 között jelentősen, 72%-ról 92%-ra nőtt a bekötött lakások aránya). A lakások nagy része vezetékes gázellátásba is bekapcsolódott (a

lakások 63%-ban volt vezetékes gáz 2006-ban). A központi fűtésű lakások aránya majdnem eléri az 50%-ot, és ezeknek majdnem a fele távhő ellátásba bekötött lakás).

A városban a lakosok majdnem 90%-a a város központi belterületén él, majd 10% a város egyéb belterületén. A külterületen élők aránya alig 0,5%, de ez majdnem 300, zömmel nehéz körülmények között élő embert jelent 18 különböző külterületen. **A külterületeken élők között 8 gyermek 3 év alatti, nyolc gyermek óvodáskorú** és mindannyian járnak óvodába. Mindkét csoportnak a háromnegyed része hátrányos helyzetű. 16 gyermek iskoláskorú és 50% közülük hátrányos helyzetű. Mátraszélén egy külterületen 25 lakos él. A helyzetük nem tér el a belterületen lakókéétól.

A Város felekezeti összetételéről megállapítható, hogy zömmel katolikusok lakják (több mint 50%), jelentős a népesség azon része (majdnem 25%), aki egyetlen felekezethez sem tartja magát tartozónak. Az evangélikus és a református egyház hívei 2, illetve 3%-át teszik ki a lakosságnak. A többi vallás híveinek a száma 1% alatt marad (Népszámlálás, 2001.), bár a kis egyházak megerősödése tapasztalható a városban. Mátraszélén a katolikusok aránya 75%, kisebb számban református és evangélikus felekezeti emberek élnek a faluban (9-9 fő).

A város gazdaságának jellemzésekor nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy Salgótarjában a bányászat, és a rá épülő nehézipar volt a fejlődés motorja a XIX. század utolsó éveitől kezdve. A bányászat mellett már 1881-től, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. megalakulásától a vasgyártás is számottevő. Az ország egyik legrégebb kályha- és vasárugyára az 1894-ben létesített vasöntöde és gépgyár 1898-tól már Hirsch és Frank Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntöde néven szerepelt.

A mai öblösüveggyár elődjét 1892-ben alapította az Egyesült Magyarhoni Üveggyárak Rt. Az akkor még a városon kívül lévő Zagyvapálfalván szintén 1893-ban jött létre a későbbi sík- vagy táblaüveggyár. Az 1919-es trianoni békeszerződés következtében Salgótarján stratégiai jelentőségű határ menti település lett, már 1922-ben városi rangot kapott. A város fejlődése a II. világháború után tovább gyorsult. A nehézipar erőltetett fejlesztése a város számára kedvező gazdasági körülményeket teremtett, amelyet igyekezett más területen is kihasználni. Ekkor jöttek létre a nagyvárosokra jellemző feltételek a kultúra, egészségügy, oktatás és egyéb társadalom-jóléti szolgáltatások területén.

A rendszerváltás a város gazdasága számára máig kiheverhetetlen sokkot jelentett. Az általános termelés visszaesés éppen a városra jellemző ágazatokat sújtotta leginkább. **A nehéziparban dolgozó vezető réteg jelentős része elvándorolt, a kevésbé mobil, döntően alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező rétegek a szociálisan ellehetetlenültek.** A városban ekkor indult el egyes városrészek lezülése, telepekké alakulása. **Ezekben a városrészekben lévő iskolákban jelentősen megnőtt a hátrányos helyzetű tanulók aránya, amelyet súlyosbított, hogy ezeken a területeken működő iskolák a gyermekekért folytatott versenyben lemaradtak a kedvezőbb helyzetben lévő vagy éppen szerkezetváltó iskolákkal.**

A foglalkoztatási helyzet elemzésekor figyelembe kell venni, hogy rendkívüli módon csökkent a foglalkoztatottak száma és megnövekedett a munka nélkül élő aktív emberek száma (lásd 1. táblázat). Míg a lakosság szám a két évtized alatt majdnem 10%-kal csökkent, addig a foglalkoztatottak körében a csökkenés mintegy 23%. Ezzel párhuzamosan **az inaktív kereső képes népesség száma több mint 45%-kal növekedett.**

1. táblázat (Forrás Népszámlálás 1980, 1990, 2001)

	Lakosok száma (fő)	Foglalkoztatott (fő)	Munkanélküli (fő)	Inaktív kereső képes népesség (fő)
1980	49 603	23 946	-	10 278
1990	47 822	21 403	538	12 392
2001	44 964	16 049	2 552	14 951

Jelenleg a városban a nyilvántartott **munkanélküliek aránya 11,3%** (Állami Foglalkoztatási Szolgálat, 2007. november), amely az országos átlagnál 1,8-szer nagyobb. A munkanélkülieknek több mint 40%-a tartósan nem talál munkát. Ez egyrészt annak a következménye, hogy a rendszerváltást követően olyan beruházó, aki új, jelentős mennyiségű munkahelyet hozott volna létre, nem települt meg és a korábbi nagyvállalatok privatizációja a termelés korszerűsítése mellett jelentős munkaerő leépítéssel járt. A környező településeken a helyzet még ennél is kedvezőtlenebb, az intézményfenntartó társulás másik tagja, Mátrászele község esetén a munkanélküliségi ráta 15,4%, amely majdnem 2,5-szeresen haladja meg az országos átlagot. A munkanélkülieknek majdnem a fele tartós munkanélküli.

A helyi adatgyűjtésből származó adatok a munkanélküli nyilvántartásnál valamivel kedvezőtlenebb képet mutatnak, mert a munkával nem rendelkezők, de a nem nyilvántartott munkanélküliek is jelentős számban élnek a városban. A hátrányos helyzetű tanulók szülei jelentős számban kerülnek ki az előbbiekből bemutatott társadalmi csoportból.

A munkaerő-piaci helyzet változása az elkövetkező időszakban megvalósuló fejlesztésektől várható (részletesen lásd erre vonatkozóan a város gazdaságfejlesztési tervét). A gazdaság-fejlesztési elemzések két olyan jelentős szempontra hívják fel a figyelmet, amelynek oktatás fejlesztési elképzelésekre jelentős hatása van:

- A gazdaság fejlődése kevésbé függ az állami támogatásoktól, azt leginkább a külföldi tőkebefektetések, és a helyi fejlődési potenciál határozza meg (erre éppen Nógrád megye a legjobb példa, ahol a kiugróan magas állami támogatás mellett a legkisebb a GDP).
- A városban a kereskedelem és a szolgáltatások teljesítménye a térség fejlettségét figyelembe véve a jelenlegihez képest jelentősen nem tud bővülni. A gazdasági fejlődésben a húzóágazat szerepét az ipar tudja csak betölteni, várhatóan nagy mértékű igényt generálva a képzett szakember iránt.

A város középtávú gazdaság-fejlesztési elképzeléseiben a fejlődő város pillér keretében megfogalmazott INNO-CITY program és az ipari szektor tudás alapú fejlesztése, valamint az élhető város pillér keretében a humán erőforrás újratermelése hangsúlyosan épít a képzett munkaerő biztosítására. A gazdaságfejlesztés sikeréhez egyidejűleg szükséges a jól képzett, konvertálható tudással rendelkező szakemberek biztosítása, és a felzárkózás fontos feltételeként a leszakadó rétegek oktatásba való bekapcsolódása/bekapcsolása.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a jelentős változások eléréséhez a városban is a képzettségi szint emelésére van szükség. Ezen belül kiemelt figyelmet kell fordítani az alacsony iskolázottságú rétegek munkaerő-piaci elhelyezkedéséhez szükséges kompetenciák fejlesztésére.

4.2.A nem közoktatási ellátások, szolgáltatások helyzete

4.2.1.Egészségügy

A város egészségügyi alapellátását 24 felnőtt háziorvosi körzet, 11 gyermek háziorvosi körzet és 11 fogorvosi körzet látja el. Egy felnőtt háziorvosi körzet kivételével, ahol az ellátást helyettesítéssel oldják meg a szakemberellátás is biztosított. Mátraszelén egy összevont felnőtt és gyermekkörzet működik.

Az egészségügyi alapellátásban a szakmai és az eszközprivatizáció nagyobb részében megtörtént, így az önkormányzati feladatokat vállalkozói orvosok a saját ingatlanjaikban és saját eszközeikkel látják el.

A szakellátást és a kórházi ellátást a Szent Lázár Megyei Kórház biztosítja mindkét település számára. A magas színvonalú ellátás hosszú távon biztosított a közelmúlt fejlesztéseinek eredményeképpen. A kórház az új ellátási rendszerben súlyponti kórházként regionális feladatokat is ellát (a megye kórházi betegforgalmának több mint felét a Szent Lázár Megyei Kórház látja el). Az ellátást 18 osztályon és 50 szakrendelés keretében zajlik.

A településen 9 patika áll a lakosok rendelkezésére, az ügyeleti ellátás is helyben biztosított.

4.2.2.Szociális ellátások

A törvényben előírt szociális ellátásokat a város biztosítja és a jogszabályokban meghatározott, megélhetést nyújtó segélyeket, a meghatározott szükségletekhez igazodó támogatásokat, eseti segélyeket (rendszeres szociális támogatás, normatív támogatás, ápolási díj, szociális segély, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segélyek, temetési segély, étkezési segély, beiskolázási segély, közgyógyellátás (méltányossági), rendkívüli gyermekvédelmi támogatás). **Az oktatási esélyeket döntően befolyásoló ellátások közül a bölcsődei ellátás és a házi gyermekfelügyelet nem megoldott.** A város működteti a gyermekjóléti szolgáltatást, a családi és iskolai napközit. A gyermekjóléti szakellátások közül a családok átmeneti otthonát a feladat kiszervezésével biztosítja az önkormányzat.

A **gyermekjóléti szolgáltatás** által folyamatos családgondozásban 2006-ban 272 család részesült (517 gyermek). Fontos adat a jelenlegi helyzetre vonatkozóan, hogy a 272 családból 92 család (156 gyermek) ez évben került be az ellátórendszerbe, amely a gondozott családok harmada, a gondozott gyermekek 30%-a. A szolgálat forgalma 1293, a családlátogatások száma 1495 volt 2006-ban. A veszélyeztetett gyermekek száma 357 fő volt, közülük mintegy harmadánál anyagi, megélhetési ok, 21%-uk esetén környezeti ok, 17%-uk esetén magatartási ok miatt alakult ki veszélyeztetettség. Jelentős még (12%) a bűncselekmény miatt kialakuló veszélyeztetettség.

A **családsegítő szolgálat** szolgáltatásait 2006-ban 3411 fő vette igénybe, az egy gondozóra havonta átlagosan 34 igénybevevő jutott. A szolgálathoz legtöbben anyagi probléma miatt jelentkeztek (21%), ügyintézéshez segítséget az ügyfelek 16% kért. Egészségkárosodás következménye, életviteli probléma és családi kapcsolati probléma miatt körülbelül 10-10%-os arányban fordultak a családok a szolgálathoz. Még mindenképpen említést érdemel, hogy családok mintegy 8,5%-a gyermeknevelési problémával fordult a családsegítő szolgálathoz. Rendszeres szociális segélyben 1745 család részesül, **míg rendszeres gyermekvédelmi támogatást 2406 gyermek után igényelnek. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő szülők közül 775-en nyilatkoztak az iskolai végzettségükről.**

4.2.3. Kultúra, közművelődés

Az önkormányzati feladatot jelentő kulturális és közművelődési feladatokat alapvetően a József Attila Művelődési és Konferencia Központ, a Kohász Művelődési Központ, a Balassi Bálint Megyei Könyvtár, a Nógrád Történeti Múzeum salgótarjáni kiállítóhelyei és az Apolló Mozi látják el. Alapítványi fenntartással speciális igényeket elégít ki a Cogito Művelődési Központ. Egyre erőteljesebb a civil szerveződések kulturális tevékenysége is, amely a lakossági igények egy-egy szeletének kielégítésére jöttek létre. A Salgótarjáni Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda működése ugyan nem korlátozódik csak a kultúra és a közművelődés területére, de talán itt érdemes említeni a szervezetet. Elsősorban a kamaszkorú és az annál idősebb fiatalok részére nyújt információs és tanácsadási szolgáltatásokat.

Mátraszélén a művelődési ház igény szerint, alkalmanként tart nyitva.

Az oktatási esélyek megteremtésében jelentős szerepet játszhatnak ezen intézmények által nyújtott társadalom-jóléti szolgáltatások, amelyek segíthetik a hátrányos helyzetűeket a szocio-kulturális hátrányaik leküzdésében.

Jelenleg az ellátórendszer a tanulónak, oktatási intézményeknek többféle szolgáltatást nyújt, azonban a hátrányos helyzetű tanulóakra (akik hagyományosan ritkábban veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat) irányuló támogató program nincs.

4.2.4. Sport, egészséges életmód

Salgótarjában a rendszerváltás után a vállalkozások kivonultak a sport finanszírozásából, és ennek következtében több sporttelep és egyesület megszűnt. Az önkormányzat a sportfeladatok ellátására 1998. március 1-jétől közhasznú társaságot hozott létre. Az így létrehozott Létesítmény és Sport Kht. biztosítja a feltételeket az önkormányzati sportfeladatok ellátásához (a Városi Sportcsarnok, a Városi Tanuszoda, a Strandfürdő és a Tekepálya üzemeltetésével). Az alapelvek szerint az alapvető feladat az iskolai oktatáshoz szükséges létesítmények biztosítása mellett a gyermek és ifjúsági, valamint az utánpótlás nevelés feltételeinek segítése. A Kht. biztosítja a szövetségeken, szakembereken keresztül a szakmai háttérrel a városi sportrendezvényekhez is.

Az azóta eltelt időszakban több civil szervezet is létrejött a lakosság sportolási igényének kielégítésére, köztük jelentős számban a sport és a szabadidős tevékenység határmezsgyéjén tevékenykedő természetjáró, természetbarát egyesületek és szakosztályok.

A város középtávú terveiben megfogalmazódott egy olyan sportkomplexum létrehozása, amely egyaránt kielégítené a tömeg-, szabadidős- és versenysport igényeit.

4.2.5. Bölcsődei ellátás

A bölcsődei ellátást jelenleg a város családi napközi keretei között oldja meg. Az önkormányzati bölcsőde iránti igény jelenleg nem ismert, de az országos tendenciák alapján valószínűsíthető, hogy az igények a családi napköziben jelenleg ellátott gyermeklétszámnál lényegesen nagyobbak. Mátraszélén bölcsődei ellátás helyben nem vehető igénybe.

4.2.6. Civil szféra

Az 1990-es években a városban is megindult a civil társadalom fejlődése. A szervezetek a helyi közösség érdekének érvényesülését szolgálják. A kultúra közvetítésén, az oktatás színvonalának emelésén, a környezetvédelemben épp úgy szerepet vállalnak, mint a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében, a közbiztonság javításában és az elesettek gyámolításában. Salgótarjában az önkéntesen szerveződő, bejegyzett civil szervezetek száma

240-re tehető. A szervezetek között található olyan szervezet is, amelyik hátrányos társadalmi- és szociális helyzetű rétegek munkaerő-piaci esélyeinek javítását tűzte ki célul az oktatási és felnőttképzési szolgáltatások nyújtásával.

A Nógrád Megyei Civil Szolgáltató Központ 2000 márciusában került átadásra, amely Nógrád Megye körzetében látja el feladatát. Folyamatos tanácsadói rendszerrel (adózási, pénzügyi, jogi, pályázatírási) képzések, pályázatfigyeléssel, nonprofit könyvtárral és az infrastruktúra biztosításával állnak a civilek rendelkezésére. Az önkormányzat 2000 óta biztosítja bérleti díj és közüzemi díjak fizetési kötelezettsége nélkül az ingatlant. Elkészült a város civil koncepciója, aktualizálásra került a Nógrád megyei civil szervezetek adatbázisa, működik a megyei civil portál.

A szervezetek tevékenységeinek koordinációja nem valósult meg számos területen, az ebben rejlő lehetőségeket a jövőben célszerű kihasználni a hátrányos helyzetű rétegek oktatási esélyeinek növelése érdekében.

4.3.A közoktatás helyzete

4.3.1.A településen élő 3-18 éves korosztály alapfokú közoktatási (óvodai és iskolai) ellátás feltételeinek vizsgálata

Közoktatási szakszolgálati feladatok

Közoktatási szakszolgálati feladatokat a város helyben látja el. Így az ellátás helyben került megszervezésre a gyógypedagógiai tanácsadás, a korai fejlesztés, gondozás, a fejlesztő felkészítés, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a gyógytestnevelés, valamint a továbbtanulási-pályaválasztási tanácsadás. Az ellátás az igényeknek megfelelően történik, ellátatlan terület, illetve gyermek nincs a városban.

Óvodáztatás

Az óvodai ellátás területén a változásokat alapvetően a csökkenő gyermeklétszám és a romló gazdasági környezet által megkívánt hatékonyabb működés követelménye alakította. Míg 1995-ben 1619 férőhelyre 1883 gyermek jutott, így a kihasználtság 116,3%-os, addig 2002-ben 1744 férőhelyre 1498 gyermek, ami miatt a kihasználtság 85,9%-os, és 2005-ben 1560 férőhelyre 1411 gyermek, ami miatt a kihasználtság 90,4%-os (a javulás annak tudható be, hogy 2004-ben egy óvodaépület kikerült az ellátó rendszerből). Az egy csoportra jutó gyermekek száma az 1995. évi 25,8 főről, 2002. évre 21,4 főre, majd 2005. évben 21 főre változott. Az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma 11,2 főről, 9,1 főre, majd 9,9 főre változott. Az országos átlaghoz való hasonlítás azt mutatja, hogy a salgótarjáni állapotok lényegesen kedvezőbbek, hiszen a 2005. évi adatok alapján az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek számának átlaga 0,8 fővel alacsonyabb.

Jelenleg 15 ellátási helyen folyik az óvodai nevelés Salgótarján városban. Az önkormányzat által fenntartott óvodai intézmények száma egy, az óvodai feladatellátási helyek száma pedig 13. Az óvodai csoportok száma 54 (46 vegyes, 3 nagy, 2 középső, 3 kis csoport), 23,5 fő/csoportlétszám-átlaggal. **Az óvodai csoportok száma kilenccel csökkent a megelőző nevelési évhez képest.**

Az óvodai hálózat jól lefedi a város területét. A város központi óvodájának tagóvodáiba 1271 gyermeket jár, 193-mal kevesebb, mint az előző nevelési évben. Az óvodába járók közül hátrányos helyzetű 483 (38%), halmozottan hátrányos helyzetű 177 (13,9%), 11 integrálható sajátos nevelési igényű, kb. 25% roma származású gyermek. **A hátrányos és halmozottan**

hátrányos populációk szórása széles az egyes tagóvodák között (4,2% -85,7% HH, 0%-72% HHH) (az arányukra és kiegyenlítettségükre vonatkozó elemzés lásd a 4.3.2 fejezetben). Az óvodai sajátosságok miatt ez a szám év közben állandóan változik, hiszen a 3. életévüket betöltött gyermekek folyamatosan érkeznek az intézményekbe.

A 11 integrált sajátos nevelési igényű gyermek ellátáshoz a központi óvoda gyógypedagógussal nem rendelkezi, a szakszerű ellátását az Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja.

A város **óvodai alapellátásban 1 katolikus egyházi**, a Váci Egyházmegye Ordináriusa által fenntartott **Keresztény Óvoda is részt vesz**. Ez az intézmény – amely városi ingatlan térítésmentes használója - 1993-ban kötött közoktatási megállapodást a várossal. A szintén a városi önkormányzat által fenntartott Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógiai óvodájába 8, nem integrálható sajátos nevelésű igényű gyermeket nevelnek. Az egyházi fenntartású óvodában 64 gyermeket 3 óvodai csoportban neveltek, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűekről nem rendelkeztek az előző nevelési évben adatokkal.

A város óvodáiban jelentős a más településről bejáró gyermekek száma: 109 gyermek, 34 HH/21HHH), illetve elsősorban a városközponti óvodák esetén a más körzetből járó gyermekek száma. Ennek egyetlen oka, hogy a szülők óvodaválasztásában a gyermekek óvodába hordásának körülményei játszanak szerepet és a döntés meghozatalakor a munkahely közelsége legalább olyan súllyal esik latba, mint a lakóhely. Emiatt a Salgótarjában dolgozó vidéki szülők, illetve a városközpontban dolgozó szülők jelentős része a munkahelyéhez közeli óvodát választ.

A Salgótarjáni Összevont Óvoda igényelte az óvodák, egyszeri kiegészítő támogatását az integrációs felkészítés, illetve a 3 éves HHH-k rendszeres óvodába járásának, beóvodázásának megsegítéséhez.

Az óvodai felvétel során az elutasítás elenyésző mértékű (mindössze 3 gyermeket érintett), helyhiány miatt történt és nem érintett HH, vagy HHH gyermeket.

A 3 éves korosztály majdnem teljes körűen jár óvodába, mindössze 19 (3 fő HHH) gyermek (1,5 %) nem kerül óvodába már 3 éves kortól. A nem betegség hátterű hiányzások sem jellemzők, a tanköteles korosztályok esetén az igazolatlan hiányzások aránya 1% alatt marad, viszont ezek a hiányzások általában csak néhány gyermektől származnak.

Az óvodák nyitva tartása igazodik a szülői igényekhez. A reggeli nyitás 5 óra és fél 7 között változik, délután fél 6 és fél 7 közötti időpontokban vannak az óvodák zárásának időpontjai.

Az óvodai ellátás egy intézmény alá való szervezése költség megtakarítást eredményezett. 2007-től a Salgótarjáni Összevont Óvoda részben önálló gazdálkodási jogosultsággal kapcsolódott a Közoktatási Intézmények Gazdasági Szolgálatához. A szervezeti változások ellenére a tagóvodák megőrizték színes nevelési programjaikat, szakmai önállóságukat.

Az óvodás korú gyermekek száma az elkövetkező néhány évben, ha kis mértékben is, de **csökkenni fog** (egyrészt a gazdasági fejlesztések eredményei is néhány év múlva válnak érezhetővé, ráadásul hatása a demográfiai folyamatokra mindig kis késéssel jelentkezik, másrészt az elvándorlással is kell még számolni rövidtávon).

A várható férőhely csökkentés esetén különösen figyelemmel kell lenni a népeségi folyamatokra és a területi elhelyezkedésre is. **Az óvodás korosztályok esetén indokolt a lakóhelyhez** (vagy a szülő munkahelyéhez) **közeli ellátás biztosítása**. Ebből a szempontból különösen fontos a hátrányos helyzetű családok gyermekei számára a megfelelő ellátás biztosítása, hiszen esetükben a gyermek szülői kísérettel való utaztatása nehezen megoldható.

Az önkormányzat folyamatos, tervszerű karbantartásai és felújításai ellenére a nevelés infrastrukturális feltételei nem ideálisak. Az épületek több esetben felújításra szorulnak, a rendelet szerinti minimális feltételeknek nem felel meg több épület sem. Mindössze három tagintézmény rendelkezik tornateremmel (az érintett gyermekek száma 372, közülük HH 147, HHH 71, SNI 6), és nyolc helyen van logopédiai foglalkoztató, vagy egyéni fejlesztő szoba (az érintett gyermekek száma 270, közülük HH 93, HHH 79, SNI 10), tornaszoba 12 helyen van használatban. Az Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat rendelkezik tornateremmel, illetve 12 logopédiai foglalkoztatóval/egyéni fejlesztő szobával. Az itt rendelkezésre álló helyiségek az iskola tanulói és óvodásai mellett rendelkezésre állnak a város minden szakszolgálatot igénybe vevő gyermekek és szülők számára is. Az eszközök fejlesztését az intézmények gyakorlatilag minden évben megoldották. A fejlesztésekben nagy arányban jelent meg a pályázati forrás, illetve az intézmények mellett működő alapítványok, egyesületek által nyújtott támogatás.

Általános iskolák

Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése 2007. július 1-vel megszüntette az önálló intézményeket és a Gagarin Általános Iskola szervezetébe integrálta tagintézményként a városi iskolákat, a diákotthon és a mátraszelei általános iskolát *Salgótarjáni Központi Általános Iskola és Diákotthon* néven. Az általános iskolai intézményrendszer esetén az óvodai ellátórendszerrel megismert okok miatt történt ahhoz hasonló átalakítás. Amíg 1990-ben 5695 fő volt a tanulók száma 1995-ben már csak 4563 fő, amely folyamatosan tovább fogyott és 2005-re 3899 főre mérséklődött. A 2006/2007-es tanévben 3720 volt az önkormányzati fenntartású általános iskolát használók száma (9,8% HHH), jelenleg **a város alapfokú intézményeibe 3986 tanuló jár (1303 HH/593 HHH, 204 SNI, 16% roma)**, 167 tanulócsoporthoz (Mátraszeleivel való társulás előtt 163 tanulócsoporthoz volt). Közülük 128 tanuló (128 SNI) az **Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógiai osztályaiba** jár, 70 tanuló pedig hat évfolyamos gimnáziumi képzésben vesz részt a **Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskolában**. A Hit Gyülekezet által fenntartott **Uzoni Péter Gimnázium és Általános Iskolában** az ebben a tanévben 189 diák jár, közülük 15 az ez évben indult középiskolai oktatásban vesz részt (26% a roma származású diákok aránya az OOIH kistérségi koordinátora szerint). 94 tanuló hátrányos helyzetű, de a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókról nem áll rendelkezésre információ. Az osztályok között az eloszlásuk ezen tanulóknak nem egyenletes, magasabb évfolyamokon általában alacsonyabb (16-50% között), alacsonyabb évfolyamokon magasabb (50-60% között). Napközis ellátásban a közoktatási statisztika adatai szerint 64 napközis csoportban, 1466 tanuló vesz részt a központi iskola intézményegységeiben.

A csökkenő gyermeklétszám miatt és a fenntartási költségek csökkentése érdekében 1995 és 1998 között 18 osztály megszüntetésére volt szükség. Emellett a 90-es évek végén két iskola, a Beszterce lakótelepi és az akkor még Salgótarjánhoz tartozó városrész, Somoskőújfalu iskolájának összevonására került sor. Az oktatási intézmények gazdálkodási hatékonyságának növelése érdekében a város 2000-ben létrehozta az Oktatási Intézmények Gazdasági Szolgálatát önállóan gazdálkodó intézményként, amelyhez a költségvetési szervek részben önállóan gazdálkodó gazdasági státusszal kapcsolódtak, de emellett a szakmai önállóságuk

megmaradt. A 2004. évben a Közgyűlés racionálisabb és hatékonyabb feladatellátás érdekében két peremterületi iskolát szüntetett meg. Így 2005. évben az egy osztályteremre jutó nappali tanuló 28,6 fő, amely az országos adathoz (20,9 fő) képest, 7,7 fővel magasabb, illetve az egy pedagógusra jutó nappali tanuló 11 fő, amely az országos adathoz (10,1 fő) képest 0,9 fővel magasabb, viszont elmarad a megyei jogú városok hasonló mutatóitól. A tanulók, az osztályok és a feladatellátási helyek csökkenését nem követte a pedagógus létszám, sőt a közoktatási törvény változása miatt sok esetben a pedagógusok létszáma még nőtt is.

Tehát 3858 diák jár a városi fenntartású, és a város területén levő 2 általános iskolába (10 telephelyre) ill. a Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskola 6 évfolyamos osztályába (ebben az összehasonlításban nem szerepelnek az Illyés Gyuláné Iskola tanulói) 1303 tanuló HH és 526 tanuló HHH, 77 SNI. Napközis ellátásban 64 napközis csoportban, 1466 tanuló vesz részt.

Az **SNI diákok** száma 77, mindannyian integráltan nevelkedtek a város iskoláiban. A szakszerű ellátásukat biztosító **gyógypedagógus az Arany (1,41% SNI), Bóna (8% SNI) és Petőfi (1,96% SNI) iskolában van főállásban foglalkoztatva.** A Beszterce (3,1% SNI) Rákóczi (3,36% SNI), Dornay (1,18 % SNI) esetében utazó gyógypedagógus segíti a fejlesztést, az Illyés Gyuláné speciális iskolából. Az Uzoni Péter Gimnázium és Általános Iskolában SNI tanuló nem jár. Az eloszlásukra vonatkozó adatok a dokumentum 4.3.2 fejezetében található.

A város iskoláiba jelentős számban járnak be más településről diákok. Az **545 bejáró** tanuló közül 62 iskolabusszal, 360 tömegközlekedéssel jár be naponta, 123 tanulót a szülők hoznak személygépkocsival minden nap. A városkörnyéki tanulók legnagyobb számban a Beszterce lakótelepi Tagiskolában (129), a székhelyiskolában (128), a II. Rákóczi Ferenc Tagiskolában (88) a Kodály Zoltán Tagiskolában (79) találhatóak. A bejárók körében 221 HH és mintegy 100 tanuló HHH – ezek az adatok közelítő jellegűek. Az Uzoni Péter Gimnázium és Általános Iskolába 63 tanuló jár be naponta tömegközlekedéssel, a hátrányos helyzetű tanulókra vonatkozóan nincs adat. A bejárók, mint látszik, nem növelik a városi hátrányos helyzetűek arányát, hiszen ez utóbbi 38%, míg a bejárói HH arány 21%.

Az egyes iskolák hátrányos és halmozottan hátrányos arányaiban jelentős eltérések tapasztalhatók, a két szélső értékeket képviselik a Bóna Kovács Károly Tagiskola (80,3 % HH/60% HHH, 8,1% SNI, 80 % roma) és a székhely intézmény (8% HH/0% HHH, 0,45 % SNI, 1% roma) és a Kodály Zoltán Tagiskola (17%HH/1.15% HHH,0.69% SNI, kb 6% roma). A lakókörzeti szegregáció mellett az aránytalan megoszláshoz hozzájárul az iskolák specializációja, emelt szintű oktatása is, mely óhatatlanul **szelektív mechanizmust eredményez.** A székhely intézmény (idegen nyelv), Kodály Zoltán Tagiskola (ének-zene) és Petőfi Sándor Tagiskola (testnevelés) telephelyeken folyik emelt szintű oktatás. Az emelt szintű –tagozatos – oktatást folytató iskolák belépő 1. osztályainál a Kodály Zoltán Tagiskola esetében, már a HH és HHH arányok kiegyenlítésére való törekvés tapasztalható, a felsőbb évfolyamokon még jelentős arányeltérés jelzi a szelekciót. Hasonló folyamat érzékelhető a székhely intézményben is. A Petőfi Sándor Tagiskolában oktatásszervezési módszerekkel megszüntették a tehetséggondozáshoz esetlegesen kapcsolódó szegregációt (a testnevelést magasabb óraszámú tanuló gyermekek csak a testnevelés órán vannak külön csoportban, a többi órán az osztályokban szétszórva tanulnak).

A hátrányok mérséklésére 2003/04-ben a Petőfi Sándor Tagiskola (25% HH/20% HHH, 1.96% SNI, és magas roma tanulók száma is) elindította a képesség-kibontakoztató programját, az OOIH bázisintézménye volt, az együttnevelésnek máig fáklyavivője a városban. Részben hatásukra is, tavaly a másik két terheltebb (Rákóczi, Arany) iskolával

beadták a **HEFOP 2.1.5** pályázatot, mely támogatást is kapott. Részben ezen okból is, a város valamennyi iskolájában az **önkormányzat megindította az integrációs felkészítést**. A pályázat sikeres megvalósítása elmaradt, az egyes iskolák közötti arányviszonyok miatt, amit az ÁSZ sérelmezett.

A más településről bejáró, összesen mintegy **600 tanuló nincs befolyással a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók intézményi arányaira**, hiszen jelentősen nem módosít a helyzeten egyes feladat-ellátási helyeket illetően.

2007. nyarán az általános iskolai oktatás egy központi általános iskola szervezeti rendszerében került és ekkor került sor a pedagóguslétszám jelentős csökkentésére is. A szervezeti átalakítás nem érintette az ellátás infrastrukturális feltételeit, illetve a tagintézmények pedagógiai arculata is nagymértékben változatlan maradt.

A változások eredményeképpen jelenleg a **Salgótarjáni Központi Általános Iskola** és Diákotthon 9, az Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola és Speciális Szakiskola két feladat ellátási helyén, valamint az Uzoni Péter Gimnázium és Általános Iskolában folyik a nevelés. A Bolyai János Gimnáziumban a 7. és 8. évfolyamon folytat alapfokú oktatást.

Az alapfokú ellátórendszerrel érintő egyik változás volt az elmúlt évben kötött intézményfenntartó **társulási megállapodás Mátraszelével**, ahonnan a 7. és 8. osztályos tanulók Salgótarjánba járnak iskolába, az alsótagozatosok és az 5-6. osztályosok összesen 49 gyermek ellátása helyben, a Salgótarjáni Központi Általános Iskola és Diákotthon Gárdonyi Géza Tagiskolában került megszervezésre. A másik változás Somoskőújfalu önálló településsé válása, amely együtt járt a település iskolájának újrászervezésével, ami a Cogito Művelődési Központ szervezeti keretében működik, tanulói a településről verbuválódtak.

Az **infrastruktúra** az önkormányzati erőfeszítések ellenére elhasználódott, több épület felújításra szorul. Ezt az önkormányzat terv szerint folytatja, de a forrásai az igények kielégítésére nem elegendők. Ennek következtében egyszerre van jelen a szigeteletlen, erősen vizesedő elöregedett épület a közelmúltban felújított, és egyúttal akadálymentesített épület a városban. Az eszközök fejlesztése, illetve cseréje folyamatos, de itt is jelentős részt képviselnek a pályázatok, illetve az intézményekhez kapcsolódó alapítványok, egyesületek által biztosított források.

Az intézmények **tornateremmel** kettő kivételével ellátottak (a Dornyai és Bóna tornaszobával rendelkezik), **számítástechnika** terem mindenhol megtalálható, három intézményben, Beszterce, II. Rákóczi és Arany Tagiskolákban két számítástechnika terem is van. Utóbbi a 3.1.3. kompetenciafejlesztő pályázat megvalósítója, a délutáni szabadidő sávjában informatikai tehetséggondozás is folyik. **Logopédiai foglalkoztató**, illetve fejlesztő szoba két intézmény kivételével (Beszterce és mátraszellei Gárdonyi) mindenhol rendelkezésre áll, az igényeknek megfelelően több is (pl. az Arany János Tagiskolában 4, – 8 SNI és 17 nevelési tanácsadó által fejlesztésre javasolt van – bár a korrepetálásokat, felzárkóztató kiscsoportos foglalkozásokat is itt tartják). Az oktatás-nevelés során a HH és HHH tanulók többségi társaikkal azonos arányban használják az eszközöket. Szükségtermet két telephelyen, a Petőfi Sándor Tagiskolában 4, Kodály Zoltán Tagiskolában 1 termet használnak, de az érintett tanulók száma kicsi és az érintettség sem terjed ki egész napra.

Az intézmények állagának az áttekintését követően a város két tagintézmény felújításáról hozott döntést, a Kodály Zoltán és az Arany János Tagiskolát érintően. A Kodály Zoltán Tagiskolában (1,15 % HHH) az elmúlt fél évszázadban érdemi felújítás nem történt az épület mind fizikai, mind erkölcsi értelemben elhasználódott. A jelenlegi állapotában a tantermek száma nem megfelelő, az udvaron kialakított szükségstantermek, mint tantermek sem felelnek meg az előírásoknak, illetve akadályozzák a földszinti WC-k szellőzését. Az épület jelenleg nem akadálymentes. A zsidótelep összes alapterülete nem

megfelelő, a konyha jelenlegi elhelyezése szükségmegoldás (az emeleten szűkösködik, az étkeztetés részben a folyosón oldható meg), az ÁNTSZ előírásoknak nem felel meg. A fenti problémák mellett mellékesnek tűnik, de egyéb feltételeket sem teljesít az épület (nincs testnevelő tanári szoba, a takarítóknak nincs külön öltözője és tisztítószer tároló szobája, szűk a belső udvar, nincs gépkocsi parkoló). Az **Arany János Tagiskola** jelenleg csak részlegesen akadálymentesített, a teljes körű akadálymentesítés szükséges. A jelenlegi nyílászárók rossz állapotban vannak. A fizikailag rossz állapot mellett nagyon rossz a hőszigetelő képességük is. Az önkormányzat építésügyi irodája munkatársainak szakvéleménye alapján csak a nyílászárók cseréje jelenti a megoldást a problémákra.

A **Kodály Zoltán Tagiskola** jó megközelíthetőségű, a hátrányos helyzetű tanulók kiegyenlítésére vonatkozó elképzelések alapján a közeljövőben nagyobb számú HHH tanuló befogadása várható az intézményben felmenő rendszerben (lásd a Norvég Alaphoz benyújtott projektötlet). Az Arany János Tagiskola esetén a jelenlegi magas HHH arány a közeljövőben ugyan csökkenni fog, de az intézmény elhelyezkedése miatt minden bizonnyal az átlagnál valamivel több HHH tanuló nevelését fogja biztosítani a közeljövőben is.

Az **Arany János Tagiskolában** elsősorban a gazdasági változásokat követő társadalmi változások miatt nőtt meg a HH/HHH tanulók aránya. Az iskola természetes vonzáskörzetében a lakosság összetétele kedvezőtlenül változott. A nehezebb helyzetben lévő lakosok körében a nagyobb távolságokra történő iskolába utazással szemben nagy az ellenállás, olyannyira, hogy ez ideig a döntéshozók a kiegyenlítésre vonatkozó lépései nem valósultak meg.

A város középtávú oktatáskonceptiójának felülvizsgálata jelenleg zajlik, de az intézményhálózattal szemben megfogalmazza a dokumentum azt az elvárást, hogy a környező társadalmi környezet felé szolgáltató és tudásközpontként nyújtsanak szolgáltatásokat. Ezen belül kiemelten kell az intézményeknek kezelni a hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtott olyan szolgáltatásokat, amelyek a társadalmi integrációt és a hátrányok kompenzálását teszik lehetővé. Ezeket a szolgáltatásokat, bár elsősorban a társadalmi környezet számára (praktikusan a beiskolázási körzet) nyújtja az intézmény, de bárki számára elérhető, sőt az intézmény specifikus szolgáltatások hatóköre a teljes városra kiterjed (pl. a Kodály Zoltán Tagiskolában az ének-zene tagozaton felgyűlt tapasztalatra épülő szolgáltatások ilyenek)

Tekintettel a várható demográfiai változásokra, a gazdaság és a társadalom által az alapfokú oktatással kapcsolatban megfogalmazott igényekre, az oktatási szerkezet további változtatása elengedhetetlen. A változtatások során az alábbi folyamatokra kell figyelemmel lenni:

- A környező települések részéről további, közös intézményfenntartásra vonatkozó igény megjelenése várható.
- A legszegényebb rétegek szociális lakókörnyezetének javítása vagy további romlásának mérséklése, az iskolai siker/kudarc egyik kulcsfolyamata.
- Az iskolákban jelenlévő, és várhatóan bővülő szabad kapacitások (szellemi és infrastrukturális) és a társadalmi igények szükségessé teszik az intézmények szolgáltató és tudás központtá válását, de legalább ennyire fontos a befogadó iskolai klíma és módszertan fejlesztése, a körzethatárok módosításában megjelenő elvek gyakorlati érvényesítésének koncepcionális kidolgozása, középtávú stratégiája. Ehhez kapcsolódóan az integrációs felkészítés feltételeinek megteremtése, a jogszerű normatívaigénylés, mely támogatja a deszegregációs városi törekvést.

- A szegregációs gócek a városközpont és peremén levő, földrajzilag nem nagy távolságban levő elit és hátrányos helyzetűekkel terhelt iskolák (Petőfi, Rákóczi – székhely, Kodály) működési szerkezetének átalakításával, bonthatók lennének. A város déli, dél-nyugati részén lévő két iskola (Arany, Bóna) egyaránt terhelt, a városközponttól 3-5 km-re vannak, az ide való bekörzetesítés már aránytalan terhet jelenthet a gyerekeknek.
- A már régiós szintű befogadást végző, sajátos szerepet ellátó Bóna Kovács Károly Tagiskola és a Diákotthon fenntartói váltásának előkészítése feladat lehet, hiszen tevékenységében hiánypótló, és szükséges szerepet tölt be, ám nem elsősorban a város szolgálatában.
- A városban az intézmények között a társadalmi és gazdasági folyamatok eredményeképpen kialakult jelentős különbségek szegregációs oktatási gyakorlatot alakítottak ki, amely rontja a leszakadó rétegek társadalmi integrációjának, munkaerő-piacon való elhelyezkedésének az esélyeit és ezen keresztül negatív hatást fejt ki a térség gazdasági és társadalmi és a legszegényebb rétegek felzárkózására .

Az oktatási esélyegyenlőség szempontjából a legfontosabb hatása a harmadik szempontnak van, és a problémát érzékelve a város a kistérséggel összefogva kidolgozott egy kistérségi integrációs modellt, melynek megvalósításának támogatására a Norvég Alaphoz fordult támogatásért. A pályázat befogadása esetén, annak anyagi támogatásával megindulhat az erőteljesebb integráció megvalósítása. Támogatás nélkül sem kerülhető meg a program megvalósítása. A program elemei ezen dokumentum akcióterv részében is majd megjelennek.

Középiszkolák

A középiszkolai oktatási szerkezet a korábbi időszakban kevesebbet változott, mindössze a Kós Károly Építőipari Szakközépiszkola került összevonásra a Stromfeld Aurél Gépipari Szakközépiszkolával, valamint a Petőfi Sándor Általános Iskola gimnáziumi tagozata a tanulók számának jelentős csökkenése miatt beintegrálódott a Madách Imre Gimnáziumban évekkel ezelőtt, illetve a Bolyai János Gimnáziumban indult el a 6 évfolyamos gimnáziumi képzés.

A 2007-ben végrehajtott integráció következtében a város fenntartásában működő középiszkolák száma hatról négyre csökkent. A megyei fenntartású Borbély Lajos Szakközépiszkola, Szakiskola és Kollégium integrációja városon kívüli tagintézménnyel történt. Ez utóbbiban a legnagyobb a hátrányos helyzetű tanulók aránya.

A J. L. SEAGULL Szakképző Iskola alapítványi fenntartású és csak a 1/11., 2/12., 1/13. és 2/14. évfolyamon indít szakképző osztályokat. A tanulók egy része támogatott, első szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben, míg a többiek további szakképesítést megszerző képzéseken vesznek részt.

A térség a képzési kínálatának bővítése és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztése érdekében, 2001. évben a Bolyai János Gimnázium és Szakközépiszkolában két tanítási nyelvű képzés került bevezetésre. 2004. szeptember 1-jétől idegen nyelvi előkészítő évfolyammal bővített képzést 4 középiszkola vezetett be, jelenleg ilyen oktatásban 247 diák tanul a 9. évfolyamon.

A középiszkolai feladat-ellátási rendszer jelentős átalakítására, racionalizációjára 2007. évben került sor. A 2007-2008 tanévtől a Madách Imre Gimnázium és Szakközépiszkola szervezetébe kerül integrálásra a Kanizsai Dorottya Egészségügyi Szakközépiszkola, illetve a Tánicsics Mihály Szakközépiszkola szervezetébe kerül integrálásra a Kereskedelmi és

Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola (három éven keresztül képesség kibontakoztató felkészítést folytatott, az OOIH-val együttműködve) . A megyei fenntartású Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium a bátonyterenyi Fáy András Szakiskola és Kollégiummal került összevonásra. Az összevonások a szakmai munkát gyakorlatilag nem érintették.

A hátrányos helyzetűek megjelenése a középfokú intézményekben közelítően azonos: a Kanizsai Egészségügyi Szakközépiskola, a Stromfeld Aurél Gépipari, Építőipari és Informatikai Szakközépiskola és a volt Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola **15%-os HH** arányú diákságot oktat. Ezzel szemben a **Bolyai Gimnázium és Szakközépiskolában 3% ez az arány.**

A szakképzés szerkezeti átalakításának jelentős, bár még közvetlenül érzékelhető hatással kevésbé rendelkező folyamata a Térségi Integrált Szakképző Központ kialakítása. Az Európai Unió támogatással zajló program középtávon a szakképzés szerkezetének jelentős megváltozásával jár.

A középiskolai nappali tanulók száma gyakorlatilag nem változott (1995-ben 3538 fő, 2005-ben 3568 fő), ami elsősorban a szakképzésben bekövetkező országos változásoknak köszönhető. Az egy osztályteremre jutó tanulók száma 2005-ben 33,3 fő volt, ami az országostól átlagnál jelentősen, 4,5 fővel nagyobb.

Az összevonások következtében egy iskola a városon kívüli tagintézménnyel is rendelkezik, az adatszolgáltatás során az ő tanulóik is az intézmény tanulói közé tartoznak. Így a középiskolák az adatszolgáltatás során már 4582 tanulóról számoltak be az intézményekben. **A HH és HHH tanulók számára vonatkozó adatok is bizonytalanok,** viszont ebben már az adatszolgáltatás bizonytalansága is szerepet játszik. Az adatszolgáltatás alapján **1198 HH és közülük 134 HHH tanuló jár az intézményekbe.**

A középiskolai oktatás feltételei lényegesen jobbak, mint az általános iskolákban. Szinte minden iskolában nyelvi labor, intézményenként több számítástechnika terem áll rendelkezésre. A számítógépek száma is lényegesen nagyobb. Az általános iskolában 12,6 gyerekre, a középiskolában átlagosan 5,3 gyerekre jut egy darab számítógép. Logopédiai foglalkoztató/fejlesztő terem azonban csak a Borbély Lajos SZSZKI-ban található.

A település a szakszolgálati feladatokat önállóan látja el. A településen a gyógytestnevelés ellátása városi szinten szervezett, az LS Kht feladata, a többi szakszolgálati feladat ellátása is biztosított. A továbbtanulási-, pályaválasztási tanácsadás ellátásában a megyei önkormányzat is részt vesz.

4.3.2.A tanulói összetételre, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának kiegyenlítetttségére vonatkozó adatok vizsgálata

Az óvodai ellátásban a gyermekek összetételére és a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányára vonatkozó adatokat a 4. táblázat tartalmazza.

4. táblázat (forrás saját adatgyűjtés)

FELADATELLÁTÁSI HELY (MEGNEVEZÉSE ÉS CÍME)	Gyermek, tanuló száma	HH gyermek, tanuló száma	HH gyermek, tanuló aránya	HHH gyermek, tanuló száma	HHH gyermek, tanuló aránya	SNI száma	SNI gyermek, tanuló
Mackóvár Központi Óvoda (3100 Salgótarján, Arany János u. 19/A.)	87	87	28,8%	20	6,6%	5	
Vadvirág Tagóvoda (3141 Salgótarján, Órhegy út 1.)	52	24	46,2%	7	13,5%	0	
Szivárvány Tagóvoda (3100 Salgótarján, Forgách út 2.)	82	35	42,7%	19	23,2%	1	
Hétszínvirág Tagóvoda (3100 Salgótarján, Acélgyári út 63.)	70	60	85,7%	51	72,9%	1	
Napsugár Tagóvoda (3100 Salgótarján, Füleki út 45.)	91	34	37,4%	0	0,0%	1	
Pitypang Tagóvoda (3100 Salgótarján, Meredek út 5.)	78	13	16,7%	0	0,0%	0	
Aprófalva Tagóvoda (3104 Salgótarján, Barátság út 6.)	85	24	28,2%	5	5,9%	1	
Nyitnikék Tagóvoda (3104 Salgótarján, Budapesti út 66.)	186	113	60,8%	47	25,3%	1	
Mesekert Tagóvoda (3100 Salgótarján, Meredek út 33-35.)	99	32	32,3%	7	7,1%	0	
Gyermekkert Tagóvoda (3100 Salgótarján, Gyermekkert út 1.)	133	26	19,5%	1	0,8%	1	
Körúti Tagóvoda (3100 Salgótarján, Fáy András krt. 35.)	48	2	4,2%	0	0,0%	0	
Baglyasi Tagóvoda (3102 Salgótarján, Petőfi út 88.)	45	33	73,3%	20	44,4%	0	
Keresztény óvoda (3100 Salgótarján, Damjanich út 5.)							
Összesen	1271	483	38,0%	177	13,9%	11	

Az adatokból kiolvasható, hogy **magas az aránya HH, illetve HHH gyermekeknek az óvodások körében**. Emellett még az egyes tagintézmények közötti elhelyezkedésük is nagy szórást mutat. Azt azonban érdemes megfigyelni, hogy a kiugróan **magas HH, illetve HHH aránnyal rendelkező intézmények** a hajdani ipari munkásság által lakott, mára **romló feltételeket biztosító kolóniák területén helyezkednek el**, addig a kiugróan alacsony mutatókkal rendelkező intézmények a belső részeken találhatóak, ahol a lakók számához képest a munkahelyek száma lényegesen nagyobb, az óvodai körzeten kívülről járó gyermekek száma jelentős és a foglalkoztatottak döntő részben a magasán kvalifikált szellemi foglalkozásúak. Ezen adottságok a kiegyenlítésre való törekvést jelentősen megnehezítik.

Az intézményeken belül a HH és HHH gyermekek aránya kiegyenlített.

Az SNI gyermekek kiegyenlítettsége jónak mondható, bár az intézményekben egyre több, egy-egy speciális területre felkészült szakember dolgozik és ebből a szempontból a specializáció az SNI gyermekek ellátásának a javulásával járna. **Az SNI gyermekek aránya az óvodás népesség körében kevesebb, mint 1%**. Ez az általános iskolásoknál tapasztalható 2%-ot meghaladó mértékhez képest lényegesen alacsonyabb, amely felveti, hogy az óvodában a latens SNI gyermekek száma viszonylag magas (a gyógypedagógiai oktatásban részesülő gyermekeket a fenti adatok nem tartalmazzák). Bár a felismerés óvodás korban bizonyos esetekben rendkívül nehéz, de megfelelő felkészültségű szakember bevonásával lehetséges. Ennek fontossága abban rejlik, hogy a korai életkorban elkezdett fejlesztés nagyobb sikerrel végezhető.

Az **általános iskolákban** a helyzet hasonlóan mondható (5. táblázat), bár a kialakulásában a társadalmi és gazdasági folyamatokon túl a csökkenő gyermeklétszám miatt

meginduló verseny is közrejátszott, amely országosan megfigyelhető volt és az a jelenlegi **erősen szegregált oktatási rendszerünket** eredményezte. **Az egyes iskolákban** nehéz követni, a körzeten kívülről érkező gyermekek számát és hátrányos státuszát, a körzethatármódosító törekvések lefolyását. A **párhuzamos osztályok közötti kiegyenlítettségre törekvés**, a közoktatási törvény 66§-a érvényesítése egy-egy intézmény egységén belül tapasztalható, főleg a belépő első osztályosok körében, **de még van kivétel (II.Rákóczi 1. osztályai között 29% eltérés, Arany három 1. osztályánál 34% eltérés)**. Ez a jelenség azonban nem elsősorban csak az úgynevezett tagozatos osztályok és a nem tagozatos osztályok közötti okra vezethető vissza, bár jól követhető: a Beszterce-lakótelepi Tagiskola 2. éve indítja első osztálytól informatika-kommunikációs osztályait, melyekbe feleakkora arányban vannak jelen a hátrányos helyzetűek, noha elvileg az osztályok közötti átjárás biztosított belső szintmérésekkel. A nagy intézményi tanuló létszámú, akár intézményi szinten magas HH, illetve HHH aránnyal rendelkező iskoláknál is megfigyelhető (az Arany János Tagiskolában a tanító választás működteti a szelekciós mechanizmust). A probléma megoldására vonatkozó elképzeléseket lásd a dokumentum akcióterv részében.

A mátraszelei tagiskolában a kiegyenlítettségre vonatkozó vizsgálat nem releváns, tekintve, hogy mindössze egy-egy osztály működik évfolyamonként. Azonban figyelemre méltó jelenség, hogy nagyon nagy számban elhordják a tanulókat Salgótarjánba a szülők (elsősorban a munkahelyi kötődéssel rendelkezők).

5. táblázat (forrás saját adatgyűjtés)

Az általános iskolai intézményegységek tanulói összetétele

INTÉZMÉNY (MEGNEVEZÉSE ÉS CÍME)	FELADATELLÁTÁSI HELY (MEGNEVEZÉSE ÉS CÍME)	Gyermekek, tanulók száma	HH gyermekek, tanulók száma	HH gyermekek, tanulók aránya	HHH gyermekek, tanulók száma	HHH gyermekek, tanulók aránya	számaSNI gyermekek, tanulók
Salgótarjáni Központi Általános Iskola és Diákotthon (3100 Salgótarján, József Attila út 2.)	SKÁID székhely intézmény (3100 Salgótarján, József Attila út 2.)	671	58	8,6%	0	0,4%	3
	SKÁID Arany János Tagiskola (3104 Salgótarján, Budapesti út 66.)	567	288	50,8%	159	28,0%	8
	SKÁID Beszterce lakótelepi Tagiskola (3100 Salgótarján, Beszterce tér 4.)	599	315	52,6%	31	5,2%	18
	SKÁID Bóna Kovács Károly Tagiskola (3102 Salgótarján, Petőfi út 85.)	147	128	87,1%	89	60,5%	18
	SKÁID Dornay Béla Tagiskola (3100 Salgótarján, Forgách Antal út 1.)	226	90	39,8%	31	13,7%	3
	SKÁID Gárdonyi Géza Tagiskola (3142 Mátraszele, Szabadság út 66.)	49	24	49,0%	19	38,8%	0
	SKÁID Kodály Zoltán Tagiskola (3100 Salgótarján, Mártírok útja 3.)	433	76	17,6%	5	1,2%	3
	SKÁID Petőfi Sándor Tagiskola (3100 Salgótarján, Acélgyári út 24.)	404	196	48,5%	83	20,5%	8
SKÁID II. Rákóczi Ferenc Tagiskola (3100 Salgótarján, Rákóczi út 25-27.)	476	223	46,8%	106	22,3%	16	
Illyés Gyuláné Óvoda, Ált. Isk., Spec. Szakisk. és Egys. Ped.-i Szakszolg. (3100 Salgótarján, Acélgyári út 3.)	Óvoda (3100 Salgótarján, Acélgyári út 63.)	8	8	100,0%	5	62,5%	8
	Autista Iskola (3100 Salgótarján, Zagyva út 3.)	8	8	100,0%	2	25,0%	8
	Speciális Szakiskola (3100 Salgótarján, Acélgyári út 3/a)	11	11	100,0%	8	72,7%	11
	Általános Iskola (3100 Salgótarján, Acélgyári út 3/a)	109	109	100,0%	68	62,4%	109

A középiskolákban a tanulók kiegyenlítettsége még nagyobb szórást mutat, mint az általános iskolákban. A Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskolában a HH tanulók aránya mintegy 3%, a Borbély Lajos Szakközépiskola és Szakiskolában meghaladja az 50%-ot. Ide jár az SNI tanulók 85%-a is, azaz a 84 tanulóból 71 (az Illyés Gyuláné Speciális Szakiskola tanulói ezekben az adatokban nem szerepelnek). Az osztályok között is jelentős különbségek vannak egy-egy intézményen belül. Nagy különbségek azonban elsősorban a szakiskolai, a szakközépiskolai és a gimnáziumi osztályok között van. A legnagyobb arányban a szakiskolai osztályokban, míg legalacsonyabb arányban a gimnáziumi osztályokban vannak a HH, illetve a HHH tanulók.

A kiegyenlítettség javítása az általános iskolai helyzet javítása nélkül nem képzelhető el. Ha az általános iskolai oktatásból nem sikerül nagyobb arányban érettségit adó képzsébe juttatni a HH tanulókat, akkor a jelenlegi nagy különbségek konzerválódnak.

4.3.3. Az oktatás eredményességére vonatkozó adatok vizsgálata

Az országos kompetencia mérések rendelkezésre álló eredményei alapján megállapítható, hogy az általános iskolák között jelentős különbségek ezen a területen is megfigyelhetők. **Az átlagos teljesítmények átlaga az országos átlag körül mozgott, de a szórása közel 60 pont volt átlagosan.** Ez rendkívül magas érték, az iskolák teljesítménye között hatalmas különbségeket jelez. 2006-ban a legalacsonyabb érték matematikából a 6. évfolyamon 235 pont, a 8. évfolyamon 374 pont, szövegértésből a 6. évfolyamon 295 pont, a 8. évfolyamon 396 pont volt, a legmagasabb érték matematikából a 6. évfolyamon 568 pont, a 8. évfolyamon 543 pont, szövegértésből a 6. évfolyamon 578 pont, a 8. évfolyamon szintén 578 pont volt.

Az iskolákban a **lemorzsolódás átlagosan 3-3,5%** körüli, ami az országos átlagot jelentősen meghaladja, a hátrányos helyzetű tanulók körében ennek mintegy háromszorosa az elmúlt 4 évben az évfolyamismétlők aránya. Az egyes intézmények között azonban rendkívül jelentős különbségek alakultak ki. Míg például a Bóna Kovács Károly Tagiskolában átlagosan 12% volt az évfolyamismétlők aránya, addig a Salgótarjáni Központi Általános Iskola és Diákotthon székhely intézményben az elmúlt négy évben egyetlen évfolyamismétlésre kötelezett tanuló volt (ez a négy év átlagában nem éri el az 1%-ot sem). Alacsony arányú a lemorzsolódás az Uzoni Péter Gimnázium és Általános Iskolában, átlagosan 1% körüli.

A **magántanulók** száma is az elmúlt időszakban tanévenként **1% alatt volt** (országos adat 0,61%), bár itt is arányaiban jelentős különbségek figyelhetők meg az egyes intézmények között. Míg több iskolában nincs magántanuló, addig van ahol a magántanulók aránya átlagosan a 4%-ot is eléri, illetve **meghaladja az 5%.**

Magas **hiányzás** az iskolákban nem jellemző, elvértve fordul elő mindössze. Az átlagosan a tanulók 1-2%-e hiányzik 250 óránál többet, de a legmagasabb érték (amely a többi iskoláétól jelentősen magasabb) mintegy 1.7% a négy év átlagában. A hiányzást vezető **Bóna Kovács Károly Tagiskolában** a diákotthoni, kollégiumi életforma következményei dominánsak a mulasztásban: ha a tanuló a hétvége után nem érkezik vissza, máris egy hét mulasztás áll fenn, illetve az anyaotthonban lévő gyerekek gyakori migrációja, a „menekülés”-életforma is kardinálisan befolyásolja a távolmaradást, igazolatlan mulasztást.

A **továbbtanulási adatokban** az elmúlt években nagyobb ingadozás volt megfigyelhető több szempontból is. Egyrészt az intézményeken belül az egyes évek között, másrészt az intézmények között is jelentős volt az ingadozás. A gimnáziumban továbbtanulóknál ez például azt jelentette, hogy az elmúlt 4 évben egy intézményen belül 23% volt a legkisebb és

52% volt a legnagyobb arány. Egy éven belül az intézmények között a legkisebb a 4%, a legnagyobb a 72% volt a gimnáziumban továbbtanulók aránya. Összességében megállapítható, hogy a gimnáziumban és a szakközépiskolában továbbtanulók átlagos aránya az országos átlagot meghaladja, a szakiskolában továbbtanulók aránya pedig elmarad attól. **A hátrányos helyzetű tanulók körében a gimnáziumban továbbtanulók aránya jelentősen elmarad a többségi tanulókétól is**, a szakiskolai képzésben meghaladja azt. A speciális szakiskolában továbbtanulók az Illyés Gyuláné Általános Iskolájából érkeztek. A tovább nem tanulók csak két intézményben vannak és egy-egy tanulót jelentettek az elmúlt években.

A középiskolákban a kompetencia mérések eredménye iskolatípus szerint jelentős eltérés mutatkozik. A gimnáziumi és egyes szakközépiskolai osztályok magasan az országos átlag felett teljesítenek (pl. Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskola 2006-ban mind szövegértés, mind matematika területen 580 körüli pontszámot ért el), addig a szakiskolai osztályok rendkívül alacsony teljesítményt mutattak (pl. a Borbélyban szövegértésből 376, matematikából 400 pontos eredményt értek el a tanulók.)

4.3.4. Az oktatás, nevelés feltételeinek vizsgálata a településen

Az óvodák szakember ellátottsága a törvényi előírásoknak megfelelő, **minden óvodapedagógus és dajka a megfelelő végzettséggel rendelkezik**. Az óvodapedagógusok körében a szakvizsgával rendelkezők aránya meghaladja az 50%-ot. A képzési kötelezettségét mindenki teljesíti, a képzések között jelentős arány képviselnek a differenciáló, fejlesztő pedagógiai ismeretek, valamint a minőségfejlesztéssel kapcsolatos ismeretek. A képzéseket a Salgótarjáni Összevont Óvoda szervezi.

Az óvodák a szervezeti változások ellenére megőrizték az arculatukat, így a város gyermekei számára sokszínű kínálatot biztosítanak. A kínálatban megtalálható a hagyományápolás, az egészséges életmódra nevelés, kézműves foglalkozások, játékos ismerkedés idegen nyelvekkel. A felsorolás korántsem teljes, de érzékelteti, hogy az óvodák nevelési programjaiban megjelenő területek bőséges lehetőséget adnak a HHH gyermekek szocio-kulturális hátrányainak kompenzálására.

Az óvoda a DIFER mérő és fejlesztő rendszert nem használja. A mérések az óvodában saját mérőeszköz használatával zajlanak, de ezen **mérőeszközök standardizációja nem történt meg**. A mérési eredmények alapján való korai, képességterület-hiányra fókuszáló fejlesztés a sikeres iskolakezdést garantáló alapképességek kialakítását biztosíthatná, különösen a hátrányos környezetből érkezőknél.

Az óvodák a pedagógiai szakszolgálati ellátást külső szakemberek igénybevételeivel oldják meg. Az ellátás a törvényi feltételek szerint történik.

Az óvodai fejlesztő programot a tagóvodák működtetik. Az összevont intézmény a 12/2007. számú OKM rendelet alapján kiírt **óvodai fejlesztő program** pályázatán körülbelül 12 millió forint támogatáshoz jutott a hátránykompenzáció megvalósításához.

Az általános iskolák szakos ellátottsága teljes, jelentős a szakvizsgázott pedagógusok aránya. A képzési kötelezettségét mindenki teljesíti, az utóbbi években a képzések zömmel módszertani képzések voltak, köztük jelentős számban jelentek meg az integrációs nevelés, illetve a kompetencia alapú oktatás bevezetéséhez szükséges módszertani képzések.

Az általános iskolák pedagógiai kínálatában is a sokszínűség figyelhető meg. Az egyenlő esélyek, személyre szóló fejlesztés megvalósításához szükséges pedagógiai innováció és gyakorlat különböző, de egyre növekvő mértékben megtalálható az intézményekben:

Az **Arany János Tagiskolában** kiemelten kezelt terület az életmód és életviteli kompetenciák elsajátítása. A **Bóna Kovács Károly Általános Iskolában** a halmozottan hátrányos- és veszélyeztetett helyzetben élő, eltérő nevelési szükségletű, magatartási, beilleszkedési és tanulási nehézségekkel küszködő sajátos nevelési igényű tanköteles korú gyerekek részére differenciált nevelő és oktató munkát végeznek egyéni adottságaik és képességeik figyelembe vételével. Példaértékű az iskolában folyó hátránykompenzációs nevelő munka (az iskola az anyaotthoni gyermekek nevelése, a diákotthoni háttér és a beiskolázási körzet rossz szociális helyzete miatt a legnagyobb arányban nevel HH és HHH gyermekeket). Az iskolában működő belső gondozói rendszer, a Virág mozgalom, és az amerikai Pressley Ridge szervezet programjának az iskolára történő adaptálása során olyan tapasztalatot gyűjtött össze az intézmény a hátránykompenzációs tevékenység területén, amelyre az integrációs nevelés elterjesztése, az oktatási esélyek kiegyenlítése során mindenképpen építeni kell. A **Dornyay Béla Tagiskola** szép példája annak, amikor a környezet szociális leépülése, a vizesedő falak az iskola népszerűségét nem csökkentik. 2005-től IPR, 2006-tól BGR működik az iskolában, a tanulószoba szakrendszerű patrónusi rendszerként működik, mindenki előtt kinyitva...

A **Petőfi Sándor Tagiskola** IPR-es bázis iskolaként az integráció területén, és a **MÁTRA_KAP** projekt keretében a roma és nem roma tanulók együttnevelése területén szerzett speciális tapasztalatokat. Az Ec-pec Alapítvánnyal egy EQUAL-projekt keretében roma iskolai koordinátorokat alkalmazott. A II. Rákóczi Ferenc Tagiskola a belső gondozói rendszer működtetésében, a képességkibontakoztató és integrációs felkészítésben, valamint az útravaló programban való sikeres részvételben szerzett jelentős gyakorlatot. Itt működik a városban az Ifjúsági és Levelező Tagozat is, ahol a nyolcadik osztályt el nem végzett, túlkoros fiatalok szerezhetik meg a nyolc általános iskolai végzettséget.

A Salgótarjáni Központi Általános Iskola és Diákotthon székhely intézményében az emelt szintű idegen nyelv oktatása (angol, német), a komplex művészeti nevelés és kéttanítási nyelvű oktatás (magyar, angol) területén gyűltek jelentős tapasztalatok. A **Gárdonyi Géza Tagiskolában** az interkulturális nevelés és életmód és életvitel oktatása területén gyűlt össze jelentős tapasztalat. A Kodály Zoltán Tagiskola az emelt szintű ének-zene oktatás, és a kompetencia alapú oktatás területén rendelkezik jelentős tapasztalattal.

Külön érdemes említeni az **Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat** tevékenységét. Magas színvonalon látja el szakszolgálati feladatokat a város területén, biztosítja a nem integrálható tanulók nevelését egészen a szakmai végzettség megszerzéséig. A munkatársi gárda az SNI tanulók nevelése területén megszerzett tapasztalatával tudja segíteni az integráló közösségeket, pedagógusokat.

A tanórán kívüli tevékenységek számát a finanszírozás korlátai szabják meg. Az egyes intézmények ezen korlátokon belül a pedagógiai arculatuknak megfelelő kínálatot biztosítanak. Az erdei iskolai programokban, alapfokú művészetoktatásban 4-4 intézmény vesz részt. Nyári táborok szervezésében szintén négy intézmény vesz részt. Napközi foglalkozást minden intézmény szervez. Kisebbségi programot csak a Gárdonyi Géza Tagiskola valósít meg.

A tanórán kívüli tevékenységek során, több területen hiányos a rendelkezésre álló információ arról, hogy a HH és HHH tanulók milyen arányba veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat. Az alapfokú művészetoktatásban kisebb, a napköziben és erdei iskolában valamivel nagyobb arányban vesznek részt, mint többségi társaik. A szakköri programok esetén a rendelkezésre álló információ nem ad biztos támpontot. Öröndetes, hogy az útravaló programba 5 tagintézmény is bekapcsolódott, több mint 40 tanuló esélyeit javítva ezzel.

A középiskolák a tanórán kívüli programok tekintetében csak az útravaló programban vesznek részt, de annak keretében minden intézményben részt vesznek a tanulók és pedagógusaik. Az érintett tanulók többsége HH.

4.3.5.A települések által biztosított források vizsgálata.

Évről-évre jelentős mértékben járul hozzá az önkormányzat az intézmények működéséhez. A hozzájárulások mértéke ugyan ingadozó, de jelentősen növekvő mértéket mutat. A város a közoktatási kiadások 40%-át (2005), illetve 44%-át (2006) saját hozzájárulásból fedezte. Az egy főre jutó hozzájárulás 2005-ben 188 783 Ft, 2006-ban 227 921 Ft volt, a növekedés a csökkentett csoport és osztálylétszámok mellett is meghaladta a 20%-ot. Ugyanekkor az összes közoktatási kiadások 2005-höz képest csak mintegy 5% növekedtek 2006-ban, amely az állami szerepvállalás csökkenését mutatja a közoktatásban.

A fent leírt folyamatok 2007-ben érezhetően folytatódtak. Bár konkrét adat még nem áll rendelkezésre, de a városnak hasonló arányban növekvő terhet jelent a közoktatási rendszer működtetése. A 2008. évi költségvetés még csak tervezési fázisban van, de hasonló folyamatok vetíthetők előre 2008-ra vonatkozóan is.

4.4.A helyzetelemzés összefoglalása, a főbb problémapontok beazonosítása.

- A településen lakó halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, diákok teljes létszáma nem pontos a statisztikákban. A nevelési és oktatási intézmények aktívan közreműködnek ennek az adatnak a nyilvántartásában, de bizonyos eltérések figyelhetők meg, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók valós száma és a szülői nyilatkozattal rendelkezők között.
- Az óvodákba nem jár minden 3 éves kort betöltött halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, pedig a településen férőhelyhiány nem mutatkozik az óvodákban. Három óvodai telephelyen a hátrányos helyzetű és a roma gyermekek aránya többszöröse a települési átlagnak. A 3 éves korosztály majdnem teljes körűen jár óvodába, mindössze 22 fő nem kerül óvodába már 3 éves kortól, viszont nagyobb részük, 19 gyermek halmozottan hátrányos helyzetű.
- A települési, lakóhelyi szegregáció és az intézmények közötti szegregáció magas Salgótarjánban. Négy általános iskolában és óvodában koncentrálódik a roma által lakott lakóterületekhez közel (Acélgyár környéke –Petőfi Sándor Tagiskola, Hétszínvirág tagóvoda; Zagyvapálfalva –Arany János Tagiskola, Nyitnikék tagóvoda; Baglyasalja-Bóna Kovács Károly Tagiskola, Baglyasi tagóvoda; II. Rákóczi Ferenc Tagiskola, Szivárvány tagóvoda). A városi oktatásszervezés intézkedései az elmúlt időszakban nem voltak elég hatékonyak ahhoz, hogy megfelelő módon megállítsák ezeknek az intézményeknek a szegregálódását.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat támogató, tanórán kívüli programok nem kellő számban találhatóak meg. Bizonyos intézmények (részben kényszerből, vagy missziójuk a hátrányos helyzetűek és / vagy romák oktatása nevelése) viszont a marginalizálódott csoportokra specializálódtak. Utóbbi helyzet is eredményezi, hogy ez utóbbi, általában szegregálódott intézmények jó gyakorlatokkal és megfelelő szakemberekkel is rendelkeznek.

- A kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó szervezeti formák (CKÖ, civil szervezetek) nem elég hangsúlyosan tudnak megjelenni a közoktatást támogató rendszerben. Ebből következően a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek elesnek a társadalmi integrációjukat segítő sokféle szolgáltatásrendszer igénybevételi lehetőségétől.

5. Elfogadás dátuma és módja

Az Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés a szakmai és társadalmi egyeztetések biztosítását követően Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2008.
.....-i ülésén, Mátraszele Község Képviselő Testülete a-i ülésén
megvitatta és elfogadta.

Jelenlegi dokumentum 1. számú melléklete a közoktatási esélyegyenlőségi szakértők szakértői véleménye, az esélyegyenlőségi helyzetelemzés tartozéka, annak kiegészítő része.

A fentiekben leírt Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatásában érintett intézmények bevonásával készítette el az Önkormányzat. A konzultációkban és a kidolgozásban nem csak a közoktatási szektor intézményvezetői vettek részt, hanem a település szociális, egészségügyi és civil szektorának képviselői is.

A program megalkotásában résztvevő partnerek nem csak a konzultációkon vettek részt, hanem maguk is feladatot vállaltak a program megírásában és a megvalósítás további menetében. Ez a programalkotási mód jelenthet csak garanciát arra, hogy az önkormányzat által elfogadott Közoktatási Esélyegyenlőségi Program széleskörű társadalmi beágyazottsággal rendelkezzen, mely egyben a megvalósíthatóság egyik kritériuma is.

A létrejövő egyeztető fórum fogja biztosítani a garanciát arra, hogy a továbbiakban is hasonlóan széles körű konzultáció és visszacsatolás kísérje a program megvalósításának folyamatát. A későbbiekben részletesen kidolgozandó akciótervek munkacsoportjai munkatervükben rögzítik, hogy miként gyűjtik össze, értékelik és csatolják vissza a végrehajtás menetében minden érintett fél észrevételeit. Erről beszámolójukban a fórum számára tájékoztatást nyújtanak.

.....
Székyné dr. Sztrémi Melinda
Salgótarján, polgármester

.....
dr. Kádár Zsombor
Salgótarján, jegyző

.....
Vincze László
Mátraszele, polgármester

.....
Balogh Maja
körjegyző

.....
Reszoly Gusztávné
Oktatási, Kulturális és Sport Iroda vezetője

.....
Simon Tibor
SKÁID igazgatója

.....
Kéri Zoltán
közoktatási esélyegyenlőségi szakértő

.....
Vég Zoltán Ákos
közoktatási esélyegyenlőségi szakértő

Salgótarján, 2008. február 25.

Közoktatási esélyegyenlőségi szakértői vélemény

Az 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény 85§ (4) –re hivatkozó 132§ (6) bekezdése és a 89/A§ (12)

85. § (4) A helyi önkormányzat önállóan vagy más helyi önkormányzattal közösen köteles a közoktatási feladatai megszervezéséhez szükséges önkormányzati döntés-előkészítést szolgáló feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és -fejlesztési tervet (a továbbiakban: önkormányzati intézkedési terv) készíteni. Az önkormányzati intézkedési tervnek figyelembe kell vennie a fővárosi, megyei fejlesztési tervet. Az önkormányzati intézkedési tervnek tartalmaznia kell, hogy az önkormányzat a kötelező feladatait milyen módon látja el, illetőleg milyen nem kötelező feladatokat kíván a helyi önkormányzat ellátni. Tartalmaznia kell továbbá az intézményrendszer működtetésével, fenntartásával, fejlesztésével, átszervezésével összefüggő elképzeléseket. Az önkormányzati intézkedési tervnek tartalmaznia kell a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket. Az intézkedési terv elkészítésekor be kell szerezni - a nemzeti, etnikai kisebbséget érintő kérdésekben - a települési kisebbségi önkormányzat egyetértését. Az intézkedési terv elkészítéséhez ki kell kérni a településen működő közoktatási intézmények vezetőinek, továbbá a szülői és diákszervezetek, a nem állami, nem önkormányzati intézményfenntartók, a települési szintű szakszervezetek, - ha nem működik települési kisebbségi önkormányzat - az érdekelt országos kisebbségi önkormányzat véleményét. A helyi önkormányzat a helyi intézkedési terv végrehajtását legalább kétévenként értékeli és szükség szerint felülvizsgálja. A helyi önkormányzat az e törvény 103. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján vizsgálja, hogy a nevelési, illetve pedagógiai program megfelel-e az önkormányzati intézkedési tervben foglaltaknak. Nem kell a helyi önkormányzatnak intézkedési tervet készítenie, ha tagja a többcélú kistérségi társulásnak, feltéve, hogy a többcélú kistérségi társulás önálló intézkedési terve - települések szerinti bontásban - tartalmazza mindazt, amit az önkormányzati intézkedési tervnek tartalmaznia kell.

132. § (6) Az e törvény 85. §-ának (4) bekezdése alapján elkészített önkormányzati intézkedési tervnek a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseit, így különösen az óvodai nevelés három éves kortól történő biztosításának feltételeit, az ingyenes étkeztetéshez, az ingyenes tankönyvellátáshoz szükséges feltételek meglétét, a beiskolázási körzethatárok kialakításánál a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók többi tanulóhoz viszonyított arányát 2007. december 31-éig át kell tekinteni az intézkedési terv készítőjének. Az intézkedési terv megléte az előfeltétele annak, hogy a helyi önkormányzat a hazai vagy nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázaton vegyen részt. Ha az óvodai nevelés nem biztosított, a helyi önkormányzat - társulásban való részvétellel, másik önkormányzattal vagy nem önkormányzati intézményfenntartóval kötött megállapodással, intézménylétesítéssel vagy bővítéssel - 2008. szeptember 1-jétől köteles gondoskodni arról, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek három éves koruktól igénybe tudják venni az óvodai nevelést. 2010. augusztus 31-éig pedig valamennyi óvodai neveléssel összefüggő szülői igény teljesítéséhez szükséges feltételt meg kell teremteni.

89/A. § (12) A hazai és nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázatokon való részvétel feltétele, hogy az e törvény 89/A. §-ának (5) bekezdése alapján készített intézkedési terv tartalmazza a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket. A pályázatok elbírálásánál - az előírt feltételek megléte esetén - előnyben kell részesíteni azt a közoktatási intézményt fenntartó társulást, amelynek tagjai között olyan önkormányzat is

található, amely szerepel a hátrányos helyzetű települések jegyzékén, továbbá azt a közoktatási intézményt fenntartó települést és társulást, amelynek az illetékességi területén a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók összes gyermekhez, tanulóhoz viszonyított aránya eléri a huszonöt százalékot. Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések meghatározását az oktatásért felelős miniszter útmutató kiadásával segíti. E rendelkezéseket a többcélú kistérségi társulás tekintetében is alkalmazni kell.

Salgótarján Megyei Jogú Város
és Mátraszele Község Önkormányzat
Intézményfenntartó Társulásának

**KÖZOKTATÁSI ESÉLYEGYENLŐSÉGI
AKCIÓTERVE
2008**

Tartalom

1.Vezetői összefoglaló.....	3
2.Stratégiai célok és alapelvek.....	4
3.Általános elvek.....	4
4.Helyzetelemzés.....	4
4.1.A természeti, gazdasági, társadalmi környezet általános jellemzése.....	4
4.2.A nem közoktatási ellátások, szolgáltatások helyzete.....	10
4.2.1.Egészségügy.....	10
4.2.2.Szociális ellátások.....	10
4.2.3.Kultúra, közművelődés.....	11
4.2.4.Sport, egészséges életmód.....	11
4.2.5.Bölcsődei ellátás.....	11
4.2.6.Civil szféra.....	11
4.3.A közoktatás helyzete.....	12
4.3.1.A településen élő 3-18 éves korosztály alapfokú közoktatási (óvodai és iskolai) ellátás feltételeinek vizsgálata	12
4.3.2.A tanulói összetételre, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának kiegyenlítettségére vonatkozó adatok vizsgálata	19
4.3.3.Az oktatás eredményességére vonatkozó adatok vizsgálata.....	23
4.3.4.Az oktatás, nevelés feltételeinek vizsgálata a településen.....	24
4.3.5.A települések által biztosított források vizsgálata.....	26
4.4.A helyzetelemzés összefoglalása, a főbb problémapontok beazonosítása.....	26
5.Elfogadás dátuma és módja.....	28
Akcióterv.....	3
6.Monitoring, értékelés.....	12
7.Nyilvánosság biztosítása.....	12
8.Program felülvizsgálata.....	13
9.Felelősségi körök.....	13
10.Elfogadás dátuma és módja.....	15

Akcióterv

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése alapján a települések az alábbi konkrét célokat tűzik ki, amelyek megvalósításával biztosítható a stratégiai célok elérése, a szegregáció és diszkrimináció mentes közoktatás, amely segíti a hátrányos helyzetű rétegek társadalmi integrációját is.

1. A Települési Esélyegyenlőségi Terv megvalósításához szükséges feltételek biztosítása

Leírása: Az önkormányzat, a társult önkormányzatok, illetve az egyes intézmények vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést, információt és segítséget a program végrehajtásához, az Intézményi Esélyegyenlőségi Terv elkészítéséhez, az intézményi szakmai, illetve működési dokumentumokkal való összehangoláshoz.

Indoka: Az esélyegyenlőségi terv sikerét a települések érintett szervezeteinek és a közös fenntartású intézményeknek munkája biztosítja. Ennek a munkának sikeres elvégzéséhez szükséges támogató környezetet a települések önkormányzata biztosítja.

Elvárt eredménye: A településeken az akciótervben megfogalmazott célok megvalósulnak.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A monitoring a terv céljainak időarányos megvalósulását mutatja	Monitoring jelentés	A monitoring a terv céljainak időarányos megvalósulását mutatja	Monitoring jelentés	A tervben megfogalmazott célok többsége megvalósult, a terv felülvizsgálata megtörtént	Monitoring jelentés, elfogadott módosított esélyegyenlőségi terv

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: Nincs forrásigénye

2. Óvodai ellátás elérhetőségének javítása

Leírása: A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi életszakaszban vegyék igénybe az óvodai ellátást.

Indoka: A 3 éves korosztály majdnem teljes körűen jár óvodába, mindössze 22 nem kerül óvodába már 3 éves kortól, viszont nagyobb részük, 19 gyermek halmozottan hátrányos helyzetű. Ez egyrészt rontja a szülők munkaerő-piaci esélyeit, másrészt a gyermekek csak később, kisebb hatékonysággal vehetik igénybe a hátránykompenzációs szolgáltatásokat. (A szociokulturális hátrányok ledolgozása az országos és nemzetközi vizsgálatok alapján a minél korábbi óvodáztatással a legeredményesebb.)

Elvárt eredménye: A korai óvodáztatással a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási hátrányai csökkenjenek.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Azon családok azonosítása, amelyekben van olyan gyermek (ez valószínűleg rendelkezésre áll a védőnőknél), aki nem részesül óvodai nevelésben, majd intézkedési terv készítése az óvodai ellátás megszervezése érdekében, amelynek része az együttműködés terv a védőnők, a családsegítő, a kisebbségi önk. és az óvodák között.	Az elkészült intézkedési terv.	A három vagy több évet óvodában töltő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya 10%-kal növekszik.	Az óvodai ellátásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya.	A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai ellátása teljes körű.	Az óvodai ellátásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya 20 % nő

Felelős: Óvoda vezetője

Forrás: Nincs forrásigénye

3. A halmozottan hátrányos helyzetű 3-6 éves gyermekek esélyegyenlőségének javítása

Leírása: IPR bevezetése a Salgótarjáni Összevont Óvodában.

Indoka: Az intézmény 2007-ben a 12/2007. OKM rendelet szerint meghirdetett pályázaton az óvodai fejlesztő program keretében támogatást nyert el. Ennek keretében megkezdődik a HHH és SNI gyermekek fejlesztése, amelynek kereteit jelenti az óvodai IPR bevezetése.

Elvárt eredménye: Az óvodai IPR bevezetésével javul a hátrányos helyzetűek, köztük a halmozottan hátrányos gyermekek és az SNI gyermekek iskolai oktatásra való felkészültsége.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Az IPR bevezetésének feltételei megvalósulnak, együttműködés az OOIH-val,	Elfogadott intézményi IPR, együttműködés az Országos Oktatási Integrációs Hálózattal, Szakértői bizottsági vélemények	Az IPR bevezetésre kerül	Integrációs nevelés dokumentumai, statisztikai adatok	SNI és HHH tanulók iskolai eredményessége javul	Általános iskolai tanulmányi statisztikák, iskolaérettségi vizsgálatok eredményei

Felelős: Óvoda vezetője

Forrás: pályázati forrás

4. A hátrányos helyzetű gyermekek oktatási eredményességének javítása

Leírása: A sok hátrányos helyzetű gyermeket nevelő oktatási intézmények pozitív diszkriminációja a fejlesztési források elosztásánál, a feltételek javításánál.

Indoka: A fejlesztési források elosztásánál, az ésszerűség határain belül pozitív diszkriminációt kell alkalmazni a felújítási és fejlesztési lehetőségek adta mozgástéren belül. A javuló körülmények egyrészt hatással lehetnek az oktatás színvonalára, másrészt növeli a körzeten kívüli érdeklődést az iskola iránt, ami a hátrányos helyzetű tanulók arányának spontán csökkenésével járhat (a nem hátrányos helyzetű tanulók általában mobilabbak).

Elvárt eredménye: Az intézmények közül a sok hátrányos helyzetű gyermeket nevelő intézményekben az oktatási feltételek jelentősen javulnak.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A fejlesztési források felhasználásánál a sok hátrányos helyzetű gyermeket nevelő intézmények nagyobb arányban részesülnek.	A forrás felhasználás aránya	Az oktatás nevelés feltételrendszere jelentősen javul	A OM rendelet szerinti feltételrendszer teljesülése.	A óvodás HHH gyermekek iskolaérettsége javul, az iskolás HHH tanulók iskolai eredménye javul.	Szakértői bizottságok véleményeinek tartalma és száma, a tanulók iskolai eredménye.

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: többlet forrásigénye nincs

5. Az óvodai nevelés hatékonyságának a növelése az SNI vonatkozásában

Leírása: A korai szűrés és az arra épülő korai fejlesztés teljessé tétele SNI gyermeke esetén.

Indoka: Az óvodás gyermekek körében az SNI gyermekek aránya lényegesen kisebb, mint az iskolások körében.

Elvárt eredménye: A korai fejlesztés eredményeképpen az SNI gyermekek iskolai sikeressége javul.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A korai SNI szűrés teljes körűen megvalósul.	Szakértői bizottsági vélemények	Az óvodai fejlesztésbe bevont nagycsoportos gyermekek aránya eléri az iskolás korosztályra jellemző arányt	Statisztikai adatok	SNI tanulók iskolai eredményessége javul a korai életkorban kezdett fejlesztések eredményeképpen	Általános iskolai tanulmányi statisztikák, iskolaérettségi vizsgálatok eredményei

Felelős: Óvoda vezetője

Forrás: pályázati forrás, saját forrás

6. Az óvodai nevelés hatékonyságának a növelése a HH és HHH vonatkozásában

Leírása: A HH és HHH tanulók mérése 4 éves kortól a DIFER-rel és a mérési eredményekre épülő fejlesztés (szintén a DIFER keretében kidolgozott fejlesztő rendszert használva) végigvezetése.

Indoka: A korosztálytól mentális korát tekintve lemaradó (jelentős részben halmozottan hátrányos helyzetű) gyermekek iskolakezdésnél hátrányban vannak. A DIFER mérő és fejlesztő rendszer 4-8 éves kor között használható, és az országos vizsgálatok eredményei alapján a DIFER fejlesztő rendszer használatával jelentősen csökkenthető a mentális korban való lemaradás és ennek eredményessége a fiatal korral jelentősen jobb.

Elvárt eredménye: A hátránykompenzáció sikeresebbé válik, az iskolába lépésekor a tanulók a mentális korukban a különbségek csökkennek.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A DIFER mérés és fejlesztő rendszer beépítése 4 éves kortól a jelenlegi fejlesztési rendszerbe.	Mérési eredmények, fejlesztési tervek, kapcsolat-felvételi jegyzőkönyv	Az iskolaérettségi vizsgálatok kisebb különbséget mutatnak a gyermekek között. Az iskola és az óvodák részvételével együttműködés jön létre.	Iskolaérettségi eredmények a felmérésvezető megítélése alapján javulnak. Az együttműködés éves munkaterve	-	-

Felelős: Óvoda vezetője

Forrás: saját forrás

7. Az óvoda-iskola átmenet sikerességének biztosítása

Leírása: Az óvoda-iskola átmenet során az óvodában felgyűlt tapasztalat átadásának ad-hoc jellegének megszüntetése.

Indoka: Az óvodából átlépő gyermekek fejlesztéseinek eredménye, fejlődési ívük, a további fejlesztési lépésekbe a korábbi fejlesztési tapasztalatok jelenleg nem épülnek be.

Elvárt eredménye: az óvoda-iskola átmenet sikeressége javul a HH/HHH tanulók esetén.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Az óvodapedagógusok és a tanítók közötti együttműködés kialakul, az első osztályosok fejlesztésében az óvodapedagógusok részt vesznek	Együttműködés dokumentációja, fejlesztési tervek	A HH/HHH tanulók sikeressége javul	Iskolai szöveges értékelések	-	-

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: Nincs forrásigénye

8. Körzethatárok, ezzel párhuzamosan az iskolabusz közlekedés felülvizsgálata

Leírása: Az iskolai, óvodai körzethatárok a város adottságait figyelembe vevő felülvizsgálata.

Indoka: A hátrányos helyzetű tanulók eloszlása nem egyenletes a városban, és némely intézmény esetén (a jó elérhetőségű városközponti intézmények esetén elsősorban) a körzethatárok módosításával a jelenlegi aránytalanság csökkenthető.

Elvárt eredménye: csökken a hátrányos helyzetű tanulók eloszlásában jelenleg meglévő aránytalanság.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A körzethatárokat meghatározó önkormányzati rendelet módosításra kerül.	Módosított rendelet	A hátrányos helyzetű tanulók eloszlásában a különbségek csökkennek	HH és HHH tanulók eloszlása az intézmények között	-	-

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: Nincs forrásigénye

9. Az általános iskolai nevelés hatékonyságának a növelése

Leírása: A sajátos nevelésű igényű tanulók, hátrányos helyzetű (köztük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók) iskolai integrációs nevelési programjának, a belső gondozói rendszer megvalósítása minden általános iskolában.

Indoka: A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az iskolákban nagyon magas, de eddig az iskolai IPR, illetve BGR bevezetésére nem került sor teljes körűen. Az oktatási esélyeiket viszont javítaná a számukra releváns módszertan bevezetése.

Elvárt eredménye: Az iskolákban az Integrált Pedagógiai Program (IPR), ezen belül a Belső Gondozói Rendszer (BGR) bevezetése teljes körűen megtörténik.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Az IPR és ezen belül a BGR bevezetésének feltételei megvalósulnak, az integrációs felkészítés támogatás megpályázásra kerül az első lehetséges alkalommal	Elfogadott intézményi IPR, BGR együttműködés az Országos Oktatási Integrációs Hálózattal, beadott pályázat	Az IPR, BGR bevezetésre kerül	Integrációs nevelés dokumentumai	SNI és HHH tanulók esélyei javulnak	Általános iskolai tanulmányi statisztikák, iskolaérettségi vizsgálatok eredményei

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: pályázati támogatás, saját forrás

10. A HH és HHH tanulók arányának növelése a tagozatos osztályokban

Leírása: Jó képességű HH és HHH gyermekek felkutatása az óvodában, pozitív diszkrimináció a „tagozatos” osztályba kerülésük érdekében.

Indoka: A városban a legalacsonyabb a HH tanulók aránya a tagozatos osztályokban. Általában ezekbe az osztályokba nem is jelentkeznek, nem is jelentkeztetik a HH tanulókat a szüleik, még akkor sem, ha képességei alapján helye lenne ott.

Elvárt eredménye: Növekedjen a HH aránya a tagozatos osztályokban.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Az óvodapedagógusok és a tagozatos első osztályos tanítók együttműködése a korai tehetség felismerés érdekében, a szülők tájékoztatása a tagozatos osztályokban való továbbtanulásról.	Együttműködési dokumentumok, feljegyzések a szülői tájékoztatókról	A HH és HHH arány növekszik a tagozatos osztályokban.	A HH és HHH arány a tagozatos osztályokban.	-	-

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: nincs forrásigénye

11. A hátrányos helyzetű tanulók, köztük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai eredményességének javítása

Leírása:

- A kompetencia alapú oktatás elterjesztése a város közoktatási intézményeiben
- Tanórán kívüli programokba való bevonása a HH és HHH tanulóknak
- Felkészítés az érettségire adó képzésre

- d) Támogatás, biztatás hátránykompenzációs programokban való részvételre (pl. útravaló)
- e) Támogató rendszer működtetése a HH és HHH tanulók középiskolai tanulmányaik sikeres befejezése, továbbtanulásuk támogatása érdekében.

Indoka: A hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikeressége rosszabb, mint többségi társaiké. A javítására mind a pedagógiai módszertan megújítására, mind a tanulókkal való egyéni foglalkozásra szükség van

Elvárt eredménye: Javuljon a hátrányos helyzetű tanulók iskolai eredményessége.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
a) a kompetencia alapú oktatás bevezetésének előkészítése b) A tanórán kívüli programokba a hátrányos helyzetű tanulók nagyobb arányban vesznek részt c) A hátrányos helyzetű tanulók számára felkészítés indul az intézményekben érettségít adó középiskolai képzésekre. d) Az országosan meghirdetett hátránykompenzációs programokban a hátrányos helyzetű tanulók nagyobb számban vesznek részt e) támogató rendszer kialakítása	a) Bevezetési terv b) Haladási, beírási naplók c) felvételi felkészítők, és a résztvevő HH tanulók száma d) az országos programokon résztvevő HH tanulók száma e) A támogató rendszert tartalmazó pedagógiai dokumentum	a) A kompetencia alapú oktatás bevezetéséhez szükséges pályázatok elkészülnek c) növekszik az érettségít adó képzéseken résztvevő HH tanulók aránya e) Csökken a lemorzsolódó HH és HHH tanulók száma	a) Elkészült pályázatok c) továbbtanulási adatok.	a) A kompetencia alapú oktatás bevezetése megtörténik a város közoktatási intézményeiben . a-e) a HH tanulók tanulmányi eredménye javul, növekszik az érettségít adó képzésben résztvevő, azt sikeresen elvégző HH és HHH tanulók aránya, növekszik körükben a továbbtanulók száma	a) Pedagógiai, nevelési programok. a-e) iskolai statisztika, továbbtanulási statisztika

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: pályázati forrás, saját forrás

12. A közoktatás infrastrukturális feltételeinek javítása

Leírása: A kötelező eszköz és felszerelésjegyzékben leírt követelmények teljesítése a közoktatási intézményekben.

Indoka: A rendeletben meghatározott kötelező eszköz és infrastruktúra nem áll rendelkezésre teljes mértékben az intézményekben.

Elvárt eredménye: A közoktatás működési feltételei megfeleljenek a kötelező eszköz és infrastrukturális elvárásoknak.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Éves fejlesztési terv elkészítése a 4. pont figyelembe vételével. A fejlesztéshez szükséges forrás megpályázása, a beruházás elindítása.	Éves fejlesztési terv. A pályázat elkészülte.	A rendeletben meghatározott eszközök és infrastruktúra rendelkezésre áll az oktatási intézmények 80%-ban.	Leltári naplók, eszköz és felszerelés jegyzékek, önkormányzati vagyonnyilván-tartás	A rendeletben meghatározott eszközök és infrastruktúra rendelkezésre áll teljes körűen az oktatási intézményekben.	Leltári naplók, eszköz és felszerelés jegyzékek, önkormányzati vagyonnyilván-tartás

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: pályázati forrás, saját forrás

13. A HH és HHH tanulók családi és társadalmi környezetének a javítása

Leírása: A HH és HHH tanulók területi elhelyezkedésének vizsgálata, koncentráció esetén a városrehabilitáció keretében az adott terület szociális, kulturális és egészségügyi helyzetének javítása.

Indoka: A hátránykompenzáció sikerességét nagymértékben befolyásolja, hogy a tanítási időn túl milyen hatások érik a tanulót. Ha támogató környezet nem alakul ki, akkor még az oktatásban létrehozott legjobb támogató rendszer hatékonysága is alacsony.

Elvárt eredménye: A HH és HHH gyermekek szűkebb és tágabb társadalmi környezete támogatóvá válik.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A települési lakókörnyezetek felmérése, forrástérkép készítése ezen területek rehabilitációjára	Felmérés szakmai anyagai, forrástérkép	Pályázatok elkészítése, legalább egy terület rehabilitációjának elvégzése	Beadott pályázati dokumentációk, rehabilitált terület	Pályázatok elkészítése, legalább három terület rehabilitációjának elvégzése	Beadott pályázati dokumentációk, rehabilitált területek

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: pályázati forrás, saját forrás

14. A társadalmi környezettel együttműködés javítása

Leírása: Tervszerűen működő, preventív kapcsolat kiépítése a cigány kisebbségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel a hátrányos helyzetű csoportok óvodai, iskolai sikeressége érdekében.

Indoka: A kisebbségi önkormányzatok, a civil szervezetek eddig is segítették az oktatási intézményeket, jó munkakapcsolat épült ki velük. A kisebbségi önkormányzatok, a civil szervezetek a hátrányos helyzetű, köztük roma tanulók felzárkóztatásához, a többségi tanulók érzékenyítéséhez hatékonyan hozzá tudnak járulni, ezen a területen még kiaknázatlan lehetőségek vannak.

Elvárt eredménye: Oktatási intézmények, civil szervezetek és kisebbségi önkormányzatok együttműködése a gyerekek oktatási esélyeinek növelése érdekében.

Célok és indikátorai:

Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A cigány kisebbségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel együttműködési terv elkészítése, egyeztető fórum létrehozása.	Együttműködési terv.	A cigány kisebbségi önkormányzatok, civil szervezetek aktív szerepet vállalnak a hátrányos helyzetűek közoktatási esélyegyenlőségének megteremtésében.	Közösen megvalósított tevékenységek száma.	A hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikeressége eléri a többségi társaikét.	A hátrányos helyzetű tanulók és többségi tanulók tanulmányi eredménye.

Felelős: Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv irányítója

Forrás: pályázati forrás, saját forrás, partnereknél rendelkezésre álló forrás

6. Monitoring, értékelés

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve nyomon követése alapvetően kétféle módon történik. Értékeléssel, amely támogató módon vizsgálja az eddig elért eredményeket és javaslatot tesz a hatékony továbblépéshez szükséges beavatkozásokat illetően, illetve monitoringgal, amely a vállalt célok megvalósulását vizsgálja.

Az értékelés két szinten jelenik meg, egyrészt fenntartói, másrészt intézményi szinten. Az intézményi szinten megkülönböztethetünk intézményi önértékelést, illetve a fenntartó által végzett vagy végeztetett külső értékelést. Az intézményi önértékelés végrehajtásának módjáról, gyakoriságáról az intézményi esélyegyenlőségi tervek rendelkeznek. A külső értékelés évente, két monitoring vizsgálat közti időszak felénél kerül végrehajtásra. Módszere fókuszcsoporthozos interjú, melynek keretében az intézményi esélyegyenlőségi akcióterv időarányos megvalósulását értékelik az intézmény szakemberei, a megvalósításban érintett külső szakemberek és a fenntartó képviselője.

A monitoring során dokumentumelemzéssel az éves munkatervben meghatározott feladatok elvégzését, illetve az intézményi esélyegyenlőségi tervek időarányos megvalósulását vizsgálja a fenntartó által delegált személy minden évben az évente elfogadott munkaterv szerint.

7. Nyilvánosság biztosítása

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzéséhez és Tervéhez kapcsolódóan a nyilvánosság biztosítása két szinten jelenik meg. Egyrészt a program kidolgozása, felülvizsgálata és módosítása során, másrészt a megvalósítása során.

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzését és Tervét az érintett települési önkormányzatok és intézmények közreműködésével tervezzük meg. A program kidolgozása során, az elfogadását megelőzően biztosítjuk a konzultáció és véleményformálás lehetőségét a megvalósításban érintett szakmai és társadalmi partnereknek (civil szervezetek és érdekképviselői szervek). A program felülvizsgálata, módosítása során az érintett szakmai és társadalmi partnereknek lehetőséget biztosítunk módosítási javaslatok megtételére.

A program eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, hogy az érintettek elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e a program végrehajtását. Éppen ezért szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiát bevonni a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A megvalósítás során a nyilvánosság folyamatos biztosítására évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézmények és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit a település honlapján és kiadványaiban.

Az intézmények az intézményi esélyegyenlőségi tervben határozzák meg a nyilvánosság biztosítására tett lépéseiket és azok módját.

8. Program felülvizsgálata

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzésének és Tervének rendes felülvizsgálatára évente kerül sor.

A program rendkívüli felülvizsgálatát bármely érintett szakmai és társadalmi partner kezdeményezheti a felülvizsgálat okának részletes indoklásával. A felülvizsgálat megindításáról a Salgótarján Megyei Jogú Város jegyzője dönt.

9. Felelősségi körök

A Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzésének és Tervének végrehajtásáért felelős vezető személy Salgótarján Megyei Jogú Város polgármestere, akinek elsősorban a következőkért kell felelősséget vállalnia:

- Biztosítani kell, hogy a települések minden lakója, de főként az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve,
- Az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és a településeken működő közoktatási intézmény dolgozói ismerjék és kövessék a benne foglaltakat.
- Biztosítani kell, hogy az önkormányzat, illetve az intézmény vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához, az Intézményi Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv elkészítéséhez és az intézményi pedagógiai, illetve működési dokumentumokkal való összehangoláshoz.
- Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket.
- Az esélyegyenlőségi tervben foglaltaktól való eltérés esetén meg kell tennie a szükséges lépéseket
- Ki kell jelölnie a Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve megvalósításának irányítóját. Az ő feladata a program megvalósításának koordinálása, a program végrehajtásának nyomon követése, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása.

A települések vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a településeken működő intézmények vezetői felelősek azért, hogy tudatában legyenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsák a diszkriminációmentes társadalmi környezetet, oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört. Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a Salgótarján Megyei Jogú Város és Mátraszele Község Önkormányzat Intézményfenntartó Társulásának Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzésében és Tervében foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a kijelölt programirányítónak.

Minden, az önkormányzatokkal és azok intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelősége, hogy megismerje a programot és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

10.Elfogadás dátuma és módja

Az Intézményfenntartó Társulási Esélyegyenlőségi Tervet a szakmai és társadalmi egyeztetések biztosítását követően Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2008.
.....-i ülésén, Mátraszele Község Képviselő Testülete a-i ülésén
megvitatta és elfogadta.